

NOVIČE

Glasilo Socialistične
zveze delovnega ljud-
stva občin
Kočevje in Ribnica

Izdaja ČZP »Kočevski tisk« Kočevje.
Urejuje uredniški odbor. Odgovorni
urednik France Grivec. Uredništvo in
uprava: Kočevje, Ljubljanska 14/a. Te-
lefon uprave in uredništva 389. Letna
naročnina 800 din, polletna 400 din in
jo je treba plačati vnaprej. Za ino-
zemstvo 2000 din oziroma 3 ameriške
dolarje. Tekoči račun 600-27-1-265 pri
NB podružnica Kočevje

Leto VIII. - št. 36

KOČEVJE, 30. avgusta 1963

Cena 20 din

S VII. REPUBLISKEGA FESTIVALA KMETIJSKEGA IN GOZDARSKEGA STROJNIŠTVA

Celje I. najboljša ekipa traktoristov

Od 23. do 25. avgusta letos je bil v Kočevju VII. republiški festival kmetijstva in gozdarskega strojništva. V teh dneh se je pomerilo 35 najboljših slovenskih traktoristov v oranju, spretnostni vožnji in teoretičnem znanju, gozdarji KGP Kočevje pa so tekmovali v podiranju dreves in žaganju. Kmetijski in gozdarski strojniki so prikazali tudi, kako delajo nekateri že znani, pa tudi pri nas malo ali povsem neznani kmetijski in gozdarski stroji. Vse prireditve festivala kmetijskega in gozdarskega strojništva, ki jih je organizirala kmetijsko tehniška komisija Ljudske tehnike Slovenije v sodelovanju z Gospodarsko zbornico SRS in Kmetijskega gozdarskega posestva Kočevje, so bile zelo lepo obiskane. Festival je bil organiziran v počastitev 20-letnice Zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju.

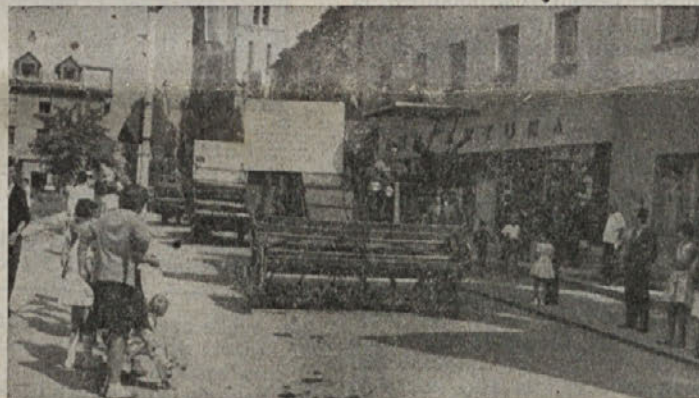
SPRETNI TRAKTORIST NAJ BO TUDI POLJEDELEC

Pred začetkom tekmovanja traktoristov, v petek, 23. avgusta, je bil v dvorani množičnih organizacij zbor udeležencev festivala, ki ga je otvoril predsednik pripravljalnega odbora festivala in direktor KGP Kočevje inženir Savo Vovk. Tovariš Vovk je v kratkem nagovoru udeležencem predstaval Kočevsko in KGP Kočevje ter jih seznanil z namenom festivala in tekmovanja.

Za njim je spregovoril Janez Perovšek, republiški sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo, ki je med drugim dejal, da imamo v Sloveniji še premalo zemljišč, da bi lahko na njih najbolj učinkovito uporabljali sodobna agrotehnična sredstva. Družbene kmetijske organizacije bodo letos pridobile (nakup, zakup, najem) 16 tisoč ha obdelovalnih površin, leta 1970 pa bodo predvidoma obdelovale že 200.000 ha ali tretjino vseh obdelovanih zemljišč v Sloveniji. Ko je govoril o vlogi traktoristov v sodobnem kmetijstvu, je dejal: »Traktoristi ste tisti, ki jemljete kmetom iz rok plug, motiko in koso ter na sodoben način uničujete plevel. Vsa ta dela morate opraviti z vso skrbnostjo in nekajkrat večjim uspehom kot

privatni kmetovalec. Napačno pa bi bilo vas nagrajevati po uspehu za posamezno fazo dela, na primer za oranje ali setev itd., ampak za vse faze skupaj, se pravi

pa nezadostnega znanja ogromne izgube. Prav ta tekmovalnja, ki naj pa bi imela tudi določeno privlačnost za ljudi, naj bi vzgajala traktoriste tudi v dobre

Povorka kmetijskih in gozdarskih strojev Kombajni prihajajo

za količino in kakovost pridelka. Prav zato pa mora vsak traktorist-poljeделец stremeti, da bo pridobil enako znanje, kot ga ima kmetijski strokovnjak. Visoki pridelki so odvisni le od vašega znanja.« V nadaljevanju je poudaril, da imamo pri nas že za milijarde dinarjev kmetijskih strojev in da zato lahko nastanejo (ponekod pa celo nastajajo) zaradi malomarnega odnosa do teh strojev ali

strojnike. Nadalje je govoril tovariš Perovšek še o sodelovanju kmetijstva in gozdarstva (pri tem je pohvalil kočevsko KGP, ki enako skrbi za razvoj obeh panog), o tem, kako naj bi zadruga z razvijanjem lastne proizvodnje preraščale v kmetijska posestva, kmetijska gospodarstva in agrokombinate in še o nekaterih drugih problemih današnjega kmetij-
(Nadaljevanje na 3. strani)

RK zbral za Skopje preko 600.000 din

V zadnjem tednu so pri občinskem odboru Rdečega križa v Kočevju prispevali za prizadete ob potresu v Skopju še: organizacija RK Papeži 4300 din, organizacija RK Stari log 20.000 din, upokojenec Jože Perenič 1000 din, Žagar Franc, krojač iz Dolge vasi, 1000 din in Anton Mihelič, gostilničar iz Mozlja, 2000 din. Na matičnem uradu v Kočevju so prispevali za Skopje novoporočenci: Zvonko Žagar in Ana Eržen, oba iz Kočevja, Mirko Nimac in Silva Erjavec, oba iz Mahovnika, Franjo

Novak iz Brega in Marija Oberstar iz Kočevja, Franc Marinčič in Ivanka Bartolj, oba iz Kočevja ter Gabrijel Suhadolnik in Mira Pavlič, oba iz Brega — skupaj 6500 din.

Pri občinskem odboru Rdečega križa so doslej zbrali za porušeno Skopje 609.235 dinarjev, razen tega pa še precej oblačil. Pri tem odboru so prispevali v glavnem posamezniki, društvo upokojenec, organizacije Rdečega križa in inozemci.

Če so težave, ni kriva starost?

Trdili smo, da imajo odrasli med 25. in 45. letom večje sposobnosti za učenje, kot šolarji med 5. in 15. letom, Marsikdo pa bi nam lahko postregel s podatki, kako upada število tistih, ki se z voljo odločijo za izobraževanje, pa sredi dela omagajo. Samo majhen odstotek tistih, ki se odločijo za dopisno šolanje, te šole in tečajne tudi konča. Mnogokrat se izgovore: »Star sem že, pa ne gre!« Ali je res kriva starost?

Med najbolj pogostimi vzroki je premajhna motiviranost za učenje in izobraževanje. Ker ne vidijo pravega smisla v tem delu, ker organizatorjem izobraževanja ni uspelo vzbuditi pri njih zanimanja za nova spoznanja, jim manjka najmočnejše gibalno — motiv za učenje. Brez zainteresiranosti, brez volje do izobraževanja in učenja ni mogoče pričakovati posebnega uspeha.

Veliko je primerov, da pri odraslih obstoji motiviranost. Radi bi na delovnem mestu napredovali, imeli višjo šolsko izobrazbo, bolje spoznali sodobne družbeno-ekonomske probleme, znali tuje jezike in podobno. Vendar ta začetna motiviranost splahni spričo naporov, ki jih terja učenje in izobraževanje. Samo en primer: ko je pred sedmimi leti pričela z delom ljubljanska dopisna šola, se je neka tovarišica vpisala v ekonomsko šolo in v tečaju treh tujih jezikov. Sama zase je bila trdno prepričana, da bo po nekaj letih imela srednjo šolo in znala tri tuje jezike. Pri prvih težjih lekcijah je omagala in od takrat do danes ni prišla naprej od osnovnošolske izobrazbe. Pouk: iz velike skledke znanja moramo zajeti z majhno žlico in to temeljito prežvečiti!

Kadar večja skupina odraslih ne napreduje, kot bi morala, je lahko vzrok tudi v programih in predavateljih. Programi, ki preceňujejo prejšnjo izobrazbo in znanje, postavljajo odrasle pred naloge, ki jim niso kos. Prav isto je, kadar so v programih zanemarljive praznine v prejšnji izobrazbi, kadar predavatelji gradijo snov na namišljenih temeljih.

Pri zastoji napredovanja posameznikov so lahko v ozadju, razen upadanja motiviranosti, tudi drugi razlogi. Največkrat izvira iz življenjskih, zdravstvenih ali delovnih pogojev slušatelja. Včasih pa je tudi preprost razlog: slušateljeve umske sposobnosti in inteligencija niso bile nikdar na taki stopnji, da bi lahko od njega pričakovali vidnejše napredovanje pri učenju.

V nedeljo, 25. avgusta, so se ribniški jamarji spustili v 110 metrov globoko jamo Tobakova hruška v Mali gori. To jamo so raziskovali že leta 1960. Tedaj so prišli v globino 65 m, drugič so se v jamo spustili leta 1961, toda tudi tedaj niso dosegli dna. S spustom v Tobakovo hruško, ki je bil za vse člane trd preizkusni oreh, so ribniški jamarji hoteli primakniti svoj delež k prireditvam tretjega ribniškega festivala in obletnici Kočevskega zbora.

(Na 10. strani)

Nov zdravstveni dom

Te dni so pričeli v Kočevju na križišču Roske in Crnomaljske ceste odkrivati z buldožerjem zemljo za temelje novega zdravstvenega doma. Potreba po novem zdravstvenem domu v Kočevju je zelo velika, saj je sedaj zdravstvena služba razdrobljena po vsem mestu. Nov zdravstveni dom bo imel štiri stavbe, od katerih bodo tri med seboj povezane, medtem ko bo ena stavba stala sama zase.

V prvi etapi bodo zgradili samo dva objekta, ker zaenkrat še primanjkuje sredstev za celotno gradnjo. Predvidevajo, da bosta prvi dve stavbi dokončani še konec avgusta druge leto, stacionarij pa bodo zgradili naslednjega leta.

V prvi stavbi, ki bo nizkopritlična, bodo prostori za dva družinska stanovanja, kolesarnica, garaža, skladišča, štiri ordinacije, protituberkulozni dispanzer, tri čakalnice in prostor za posege. V drugi stavbi, ta bo dvonadstropna, pa bo v kletnih prostorih kotlarna ter razni pomožni prostori

za ordinacije. V pritličju bo otroški dispanzer, patronazna služba ter šolska ambulanta. Dispanzer za žene, posvetovalnica za matere, zobna ambulanta (z dvema ordinacijama) in ostalimi pomožnimi prostori bo v prvem nadstropju, v drugem nadstropju pa bo administrativna služba, okrepitevalnica, knjižnica, higienska postaja in zdravstvena prosveta.

Z dograditvijo novega doma bo rešen tudi problem stanovanj za zdravstvene delavce, kajti vse dosedanje prostore zdravstvene službe mislijo potem preurediti v stanovanja. V novem zdravstvenem domu bodo zaposleni predvsem domači zdravstveni delavci, ki jih že pripravljajo v ta namen.

Vsa dela prve etape doma bodo stala približno 250 milijonov din. Investitor je občinska skupščina Kočevje, izvajalec del pa podjetje Zidar.

Novi zdravstveni dom bo velika pridobitev za uspešno delo zdravstvenih delavcev, predvsem pa za tiste, ki bodo iskali v njem zdravja.

NEDELJA JE BILA, ko me je radovednost pognala proti Jasnici. Od Dolenje vasi se po polju že više lep črn asfaltni trak tja proti hribu, že pri prvem mostu pa ga zmanjka. Toda kmalu bo tudi tu, samo da bo Jasnica dokončno prekopana. Jasnica je namreč ves čas posebno trd oreh za graditelje naše nove ceste, saj bodo morali skopati globok usek (ponekod nad sedem metrov!). Ze od zgodnje pomladi brne tu neprestano kompresorji, rijejo buldožerji, kamioni pa odvažajo tisoče in tisoče ton odvišnega materiala. In le še malo in Jasnica bo dokončno premagana, usek bodo poglobili še za zadnji meter. Potem pa bo tudi tu zaoral finišer in pustil za seboj široko črno sled, ki se bo spojila z ono na doljenjevaškem polju in ono, ki skoraj naravnost prečka Ložine.

Razvitje lovskega prapora

11. avgusta je lovska družina Trava-Druga razvila v gozdu nad vasjo Lazec svoj prapor. Razvitja so se med drugimi udeležili tudi zastopniki lovske zveze Kočevje Jože Kalan, Karel Mrhar in Jože Novak, zastopniki lovcev posestva Snežnik ter lovske družine Loski potok in Cabar.

Vse prisotne je v imenu lovske družine Podpreska-Druga pozdravil starešina Edvard Poje. Član družine Franc Kalič je nato v daljšem govoru orisal zgodovino lova v teh krajih ter med drugim dejal, da je bil lov v pretekli dobi le grofovska in knezja zabava. Sele revolucija 1848 je prinesla tudi lovu deino sprostitev, kajti lov si je tedaj lahko privoščil le človek, ki je imel dovolj denarja. Zato je bilo v tistem času precej krivega lova. Knez Auersperg je imel absolutno pravico izvajanja lova. Lov se je tudi prodal za dobo petih let na javnih

dražbah. Tako so jemali lov v zakup razni industrialci; to je bilo vse do začetka narodnoosvobodilnega boja, ko so oživel gozdovi in se je v njih oglasila partizanska pesem. Osvoboditev je odprla na široko vrata gozdov delovnemu človeku. Slovenski lovec je postal gospodar svojih lovišč.

Pridobitev naše revolucije smo se zavedali ves čas in prav zaradi tega smo pod vodstvom kuma današnjega prapora pričeli z akcijo za ustanovitev lovske družine Trava-Druga. Ob ustanovitvi 1946 je štela naša družina 11 članov s približno 2000 ha lovske površine, danes pa šteje že 23 članov s 3400 ha lovne površine. V sedemnajstih letih je LD opravila veliko delo, saj je vzgojila veliko število dobrih lovcev, izboljšal pa se je tudi stalež divjadi. LD je uspelo napraviti tudi dovolj lovskih naprav.

Po govoru tov. Kaliča je azstop-

PRED KRATKIM SO NAMREČ TUDI V LOŽINAH položili asfalt, od vznožja Jasnice do konca doline. Od tu do Stare cerkve pa prav sedaj dokončno pripravljajo cestišče za asfaltiranje, ki bo, kakor zatrjujejo, končano tja do srede septembra ali še prej. Tedaj pa se bomo že lahko zapeljali po prijazni, lepo speljani cesti od Ribnice proti Kočevju.

nik lovske zveze Kočevje Jože Kalan razvil prapor ter naglasil, da je bila zastava že od nekdanj simbol vseh, ki so se zbirali pod njenim okriljem. Praporu je botroval dolgoletni starešina in ustanovitelj LD Franc Turk iz Lazca. Nato je starešina Edvard Poje pre-

dal prapor praporščaku Antonu Pojetu z naročilom, naj ga čuva v čast in ponos ne samo svoje LD, temveč vseh slovenskih lovcev.

Po končani slovesnosti so lovci ob dobri kapljici obujali razna lovska doživlja in spomine.

OD PETKA DO PETKA DOMA IN PO SVETU — OD PETKA DO PETKA DOMA IN PO SVETU

OBISK SOVJETSKEGA PREMIERA Nikite Hruščova v Jugoslaviji je še vedno v središču pozornosti vse svetovne javnosti, saj svetovno časopisje budno spremlja vsak njegov korak in vsako besedo, izrečeno na številnih obiskih, sprejemih in razgovorih, ki jih ima z jugoslovanskimi voditelji in delavci po tovarnah. S svojo soprogo Nino Petrovno je prišel na štirinajstidnevni obisk, med tem časom pa bo prepotoval skoraj vso Jugoslavijo, obiskal številne tovarne, mesta in vasi. Med srečanji z našimi ljudmi je ponovno dokazal svojo izredno živahnost, zgovornost in veselost, obenem pa tudi živo zanimanje za miroljubno reševanje vseh spornih vprašanj miru in sožitja med narodi. Karakteristične so njegove besede, ki jih je spregovoril v intervjuju za italijanski časopis »Ciorno«: »Nisem vernik. Toda kolikor se spominjam Evangelija, je Kristus pridigal mir, ne pa vojno. To obvezuje tiste, ki se

imajo za vernike, da ne delajo atomskih bomb, raket, letal, topov in drugih orožij za uničenje človeštva, marveč da zagotove mir in varnost ljudi...«

PRVA KOZMONAVTKA Valentina Tereškova je pred kratkim obiskala Poljsko in Češkoslovaško. Povsod so ji pripravili priščne sprejeme. Češki predsednik Novotny jo je odlikoval z zlato zvezdo junaka socialističnega dela. General Kamanin, ki spremlja Tereškovo, je izjavil, da se njena kolega Gagarin in Titov že pripravljata na nov polet v vesolje, in da bo tudi Valentina kmalu spet oblekla vesoljsko obleko.

PO DOLGOTRAJNIH POTRESIH (s samomori in drugače) budistov v Južnem Vietnamu je katoliški diktator Ngo Din Diem segel po skrajnem sredstvu: v Sajgonu so uvedli obsedno stanje. Nasilje nad budisti je vedno bolj kruto; samo med akcijami vojaštva in policije 22. avgusta je v

mestu Hue izgubilo življenje 30 ljudi.

PODPRESEDNIK ZVEZNEGA ZBORA zvezne skupščine Sergej Kraigher je 21. avgusta odpotoval v Tanganjiko, kjer je odprl jugoslovansko razstavo industrijskih izdelkov. Obiskal bo tudi Ugando in Kenijo.

SREDI PREJŠNJEGA TEDNA JE PRIŠLO na sirske - izraelski meji do hudega spopada: 15 oklepnih vozil izraelske armade je zavzelo položaje na področju Dardara in potem obstreljevalo sirske položaje. Prišlo je tudi do zračne bitke.

GEORGE KENNAN, bivši veleposlanik ZDA v Jugoslaviji, je po ameriški televiziji izjavil, ko je govoril o odnosih med obema taboroma, da bi nenapadalna pogodba med NATO in Varšavskim paktom prinesla ZDA nekaj koristi. Zavzel se je tudi za normalne trgovinske odnose ZDA do Jugoslavije ter poudaril, da Jugosla-

vija izvaja neodvisno zunanjo politiko.

SPORAZUM O PREPOVEDI POSKUSOV je do konca prejšnjega tedna podpisalo v Moskvi že 69, v Washingtonu pa 73 držav. Med zadnjimi podpisniki v Moskvi so bili Kostarika, Mali, Salvador, Peru, Cejlon in Indonezija, v Washingtonu pa Mali in Peru.

POMOČ PONESREČENEMU SKOPJU še vedno prihaja z vseh strani sveta. Stanje v porušeni glavni mestu Makedonije se že počasi normalizira. Pri odstranjevanju ruševin so posebno prizadevni sovjetski vojak. — Slovenska gradbena podjetja bodo gradila montažno naselje Vlae za 5000 ljudi.

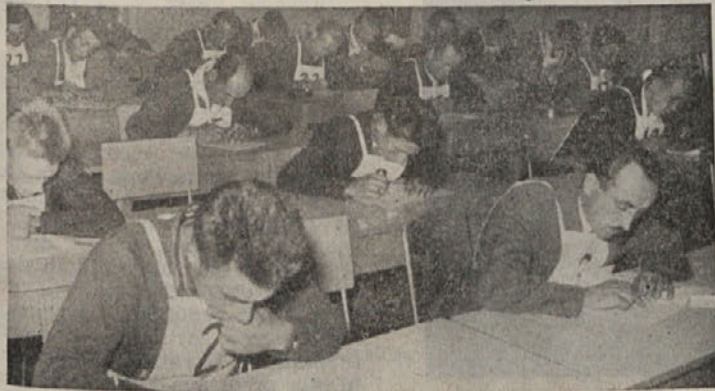
Prva seja makedonskega sobranja po potresu je bila 24. avgusta v Tetovu. Na ločenih sejah in skupni seji vseh zborov so razpravljali o ukrepih in zakonih, ki naj bi uredili mnoga vprašanja v zvezi z ureditvijo življenja v Skopju.

Celje I. najboljša ekipa traktoristov

(Nadalj. s 1. strani)
stva in gozdarstva. Ob zaključku je čestital tekmovalcem in jim želel čimveč uspeha.

● V TEORII NAJBOLJŠI REMZGAR (LJUBLJANA I)

Po zboru so traktoristi žrebali startne številke, nato pa se je začelo tekmovanje v teoriji. V tem

Testiranje traktoristov: Vprašanja so bila težka

delu tekmovanja je bil najboljši Matevž Remžgar iz KP Barje, ki je tekmoval za ekipo Ljubljana I in dosegel 44 točk, drugi pa je bil mladinec Franc Šala iz KZ Ormorič, ki je tekmoval za ekipo Maribora in zbral 41 točk.

● V ORANJU NAJBOLJŠI TRAJBER (MARIBOR II)

Naslednji dan ob 7. uri zjutraj so se pomerili traktoristi na obratu Mlaka v oranju. Ta del tekmovanja je trajal približno do 12. ure. Najboljši traktorist-orač je bil Stefan Trajber iz KZ Lendava, bil tekmoval za II. ekipo Maribora in dosegel 124,3 točke. Drugi je bil Dane Kokalj iz KZ Lukovica, ki je tekmoval za Ljubljano II in dosegel 123 točk.

● NAJSPRETNEJE VOZILA LOČIČNIK (CELJE I) IN POJE (KOČEVJE)

Pri spretnostni vožnji traktorja z dvoosno prikolico je moral tekmovalec paziti predvsem, da se ni dotaknil vrat ali jih podrhl in da je spretno speljal preko mostiča. Težavna je bila tudi vzvratna vožnja. V tem delu je najspretnije vozil Ivan Ločičnik iz KZ Zalec, ki je tekmoval za ekipo Celje I in mu je komisija prisodila 100 točk. Drugi je bil Branko Poje iz KGP Kočevje-Mlaka, ki je tekmoval za ekipo Ljubljane in zbral 97 točk.

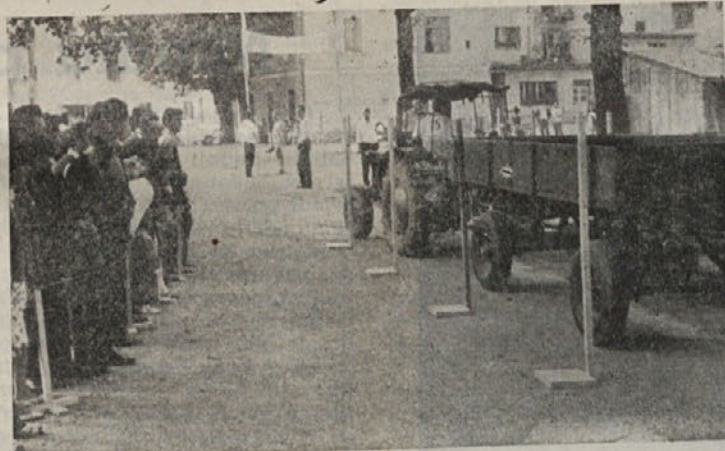
Oranje je najvažnejša disciplina tekmovanja

● PRVIČ TEKMOVALI TUDI GOZDARJI

V soboto, uro po začetku tekmovanja v spretnostni vožnji, se prvi ob 15. uri, se je začelo pri

Bračičevi šoli v Kočevju tudi tekmovalje gozdnih delavcev iz KGP Kočevje in posestva Snežnik. Pomerili so se v sekanju kolobarja, ciljanju s sekuro, delu z enoročno žago-lokarico ter delu z motorno žago (enostavni rez, kombiniran rez, zasek in podžaganje). To je bilo izbirno tekmovanje za republiško prvenstvo, ki bo 12. in 13. oktobra na Bledu.

Rezultati: 1. Drago Krulič (posestvo Snežnik) 549 točk, 2. Franc Pirnat (GU Stara cerkev) 524 točk, 3. Ivan Bartol (GU Podpreska) 517 točk in 4. Maks Pečar (GU

Spretnostna vožnja: Vzvratna vožnja je bila trd oroh

Mozelj) 516 točk. Ti štirje tekmovalci so prejeli tudi denarne nagrade (od 15.000 do 5000 din). Skupno je tekmovalo 18 gozdnih delavcev.

Na republiškem prvenstvu na Bledu bodo predvidoma zastopale naše področje 3 ekipe (skupno 9 sekačev), dve iz KGP Kočevje, ena pa iz posestva Snežnik.

● DEMONSTRACIJA KMETIJSKIH STROJEV

V soboto popoldne so pred Bračičevo šolo prikazali kmetijci delovanje kmetijskih strojev za koš-

njo in spravilo sena ter silaže. Nekatere teh strojev naše kmetijske organizacije že uporabljajo, nekateri pa so bili tudi kmetijcem neznani, ker jih pri nas še ne uporabljamo. Novi stroji so bili izdelek ene vzhodnonemških tovarn kmetijskih strojev. Med demonstracijo so gledalci lahko praktično videli, kako pomagajo stroji kmetijcem pri košnji (manjše samostojne kosilnice in kosilnica, ki se priključi na traktor), traktorski priključek za raztresanje trave, za obračanje trave in grabljenje (en priključek za oboje) in priključek za pobiranje, stiskanje in vezanje sena. Posebno pozornost gledalcev je vzbudil še silokombajn (čeprav ga pri nas že dolgo s pridom uporabljamo), ki kosi in naklada svežo travo ali silažno koruzo.

● POVORKA KMETIJSKIH IN GOZDARSKIH STROJEV

Zadnji dan VII. republiškega festivala kmetijskega in gozdarskega strojništva v nedeljo, 25. avgusta, je bila na programu povorka kmetijskih in gozdarskih strojev skozi Kočevje, razglasitev rezultatov tekmovanja ter podelitev nagrad in priznanj. Ob 9.30 uri se je začela skozi mesto mimo tribune pred spomenikom Svobode povorka kmetijskih in gozdar-

Predsednik tekmovanja inženir Raoul Jenčič čestita najboljšemu mlademu traktoristu Branku Pojetu iz KGP Kočevje

pa Celja I v postavi Ločičnik (kmetijski kombinat Zalec), Slopšek (KZ Brežice) in Pogačar (hmeljarski inštitut Celje). Druga je bila ekipa Koper I, tretja je bila ekipa Celje II, četrta pa Ljubljana I.

Tudi med mladinskimi ekipami so bili prvaki Celjani, pred Ljubljančani in Mariborčani.

Najboljša ekipa je dobila prehodni pokal Gospodarske zbornice SRS, najboljša mladinska ekipa pa prehodni pokal Glavnega odbora Ljudske tehnike Slovenije, obe ekipi pa sta dobili v trajno last plaketi.

● LOČIČNIK (CELJE) NAJBOLJŠI, NAJBOLJŠI MLADINEC PA POJE (KOČEVJE)

Med posamezniki so bili najboljši: 1. Ločičnik (Celje) 254,6 točk, 2. Kristanič (Koper) 242,5 točk, 3. Remžgar (Ljubljana) 240,5 točk, 4. Travnikar (Celje II) 234,9 točk, 5. Bukvič (Maribor) 234,9 točk, 6. Lamprecht (Celje II) 230,3 točke.

Med mladinci so bili najboljši: 1. Poje iz Kočevja, ki je tekmoval za ekipo Ljubljane, 229,6 točk, 2. Lusker (Celje) 225,4 točke, 3.

Podpreds. Rep. gosp. zbornice tov. More predaja prehodni pokal vodji ekipe traktoristov Celje I

Štajner (Celje) 218,4 točke. V konkurenci vseh tekmovalcev bi naš Branko Poje zasedel 8. mesto. Lamprecht in Pogačar, ki sta se uvrstila pred našim Pojetom, imata več prvi le 0,7 točke, drugi pa 0,1 točke.

Prvih šest članov in prvi trije (Konec na 11. strani)

skih strojev. Najboljši bili napisati o razpisih strojev (to postaviti je bilo na povorko) v povojnih letih. Zastopnik posestva pa je še posebej na kratko seznanjal gledalce s posameznimi stroji, njihovimi značilnostmi, kako se obnesejo, koliko ljudi zamenjujejo in kako vplivajo na proizvodnjo.

Po povorki je zbranim traktoristom, strojnikom, gozdarjem in ostalim kmetijcem ter več sto gledalcem spregovoril predsednik občinskega odbora SZDL Janez Merhar.

● PREHODNA POKALA V CELJE

Po krajšem govoru tovariša Merharja, govoril je predvsem o nujnosti nadaljnega izpopolnjevanja znanja traktoristov in ostalih kmetijskih in gozdarskih delavcev ter bližnji proslavi 20-letnice Kočevskega zbornice, je predsednik vodstva tekmovanja inženir Raoul Jenčič razglasil rezultate republiškega prvenstva traktoristov. Največ točk v vseh treh disciplinah (oranje, teorija in spretnostna vožnja) je zbrala eki-

PRVI DAN 3. RIBNIŠKEGA FESTIVALA

Gostje z Reke

Reški gledališčniki — Narodno gledališče Ivan Zajc — so z ribniško publiko že stari znanci, saj smo jih v nedeljo videli na odru letnega gledališča že tretjič, na lanskem festivalu z Romeom in Julijo ter Tripče de Utolče, letos pa s Senoinim Zlatarjevim zlatom. Že lani so bili Rečani navdušeni nad Ribnico, starim gradom in obiskovalci in že tedaj so obljubili, da bodo še in še prihajali med nas. Svojo obljubo so z otvoritveno predstavo tretjega festivala tudi izpolnili.

Zlatarjevo zlato je bil dostojen uvod v letošnji festival, s čimer je bil dan velik poudarek kvalitetni rasti festivalov. S to predstavo pa je bilo tudi ponovno dokazano veliko zanimanje ribniške publike za kvalitetne odrske stvaritve, ne glede na to, ali nastopajo gledališča iz Slovenije ali sosednje Hrvatske. Sprva publika ni mogla dobiti pravega kontakta z igralci, niso mogli takoj slediti dogajanjem izpred nekaj stoletij, toda kmalu so se vživeli in pozorno sledili dogodkom na odru, kar je tudi potrjevalo spontano ploskanje po vsaki sliki...

Drama Zlatarjevo zlato pripoveduje o srednjeveškem Zagrebu

in njegovih prebivalcih v letih od 1574-92, pripoveduje o meščanstvu v nenehni trdi borbi s plemstvom in vladajočimi krogi za

PRIZOR IZ »ZLATARJEVEGA ZLATA«

svoje pravice, za pravice malih, zatiranih ljudi, katerim je bil simbol »kmečki kralj« Matija Gubec. V ta okvir pa je Senoa vtikal zgodbo o nesrečni, prepovedani

ljubezni med zlatarjevo hčerko Doro in grofovskim sinom Pavlom, o nedovoljeni zvezi dveh mladih src, ki lahko pomeni tudi novo obdobje pomirjanja in zблиževanja obeh nasprotujočih si strank.

Avugst Senoa (1838—1881) je najpomembnejši hrvaški književnik svojega časa, Književnost je smatral kot orožje narodnega in

stvo za odpor, za prosvetno in ekonomsko krepitev ljudstva. Rezultat teh spoznanj so številna zgodovinska dela, med katerimi zavzema vidno mesto Zlatarjevo zlato.

Roman je lepo priredil za gledališče Andjelko Štimac, ki je v dokaj skrajšanji obliki strnil vse najpomembnejše elemente, potrebne za razumevanje teksta. Reški gledališčniki so z Zlatarjevim zlatom doslej poželi že precej priznanj. Razen tega, da je v domačem gledališču zabeležilo to delo rekorden obisk gledalcev, je tudi prejelo pet republiških prvomajskih nagrad združenja dramskih umetnikov Hrvatske. Nagrajena je bila predstava kot celota, drammatizer in režiser A. Štimac, Mia Sasso za vlogo Klare, Miodrag Lončar za vlogo Grge Čokolina, pohvaljen pa je bil Josip Zappalorto za vlogo kanonika Vramca. S to predstavo pa so počastili tudi 125-letnico rojstva A. Senoe.

(fg)

Minuta po predstavi

— Katere vloge so vam ostale najbolj v spominu?

— Star sem petintrideset let, vendar sem v tem času igral najrazličnejše vloge. Težko bi se odločil, katere so mi najbolj ostale v spominu in katere sem zaigral z vsem srcem. Igralec se mora vživeti v vsako vlogo, naj bo majhna ali velika, toda če bi že izbral, bi se odločil za Jaga v Othellu (gledali smo ga na lanskeoletnem festivalu), Magissa v Jajcu in vsekakor Grgo Čokolina v Zlatarjevim zlatu (preteklo sezono nagrajena vloga od Združenja dramskih umetnikov Hrvatske).

— Ste naleteli pri igranju Grge Čokolina na kakšne težave?

— Prvikrat sem igral to vlogo leta 1950; tedaj sem naletel na nekatere težave. Od tistikrat sem poskušal ta lik čimbolje zaigrati. Mislim, da mi je to uspelo. Saj veste, čas tudi prinese svoje.

— Kaj mislite o ribniškem občinstvu?

— O ribniški publiko mislim vse najlepše, zna poslušati in tudi pravilno nagraditi igralca. Zato se vedno radi vračamo k vam, želel pa bi, da se ta povezava z vami še nadaljuje in da bomo pri vas gostovali tudi na kakšnih drugih prireditvah, ne samo na festivalih.

— Gostujete še kje v Sloveniji?

— Razen pri vas, gostujemo še v Ilirski Bistrici, kjer smo stalni gostje JLA, radi pa bi gostovali tudi v Ljubljani in to predvsem z Zlatarjevim zlatom.

Najina minuta je potekla. V njej ste spoznali igralca, ki ste mu navdušeno zaploskali tako lani kot letos na ribniškem festivalu. Upamo, da se bo še vračal med nas ter nam prikazal nove, nepozabne in enkratne like. Toplo ga bomo sprejeli in ga bogato nagradili s ploskanjem. To pa je zanj tudi največje zadoščenje.

POMEMBNO KULTURNO POSLANSTVO, ki ga opravlja ribniški festival, je letos poudarjeno tudi s slikarsko razstavo Janeza Kališnika st. iz Ljubljane, ki je vzbudila precejšnje zanimanje. Razstavljene slike izdajajo avtorja kot izrazitega ljubitelja narave in naše rodne grude, saj skoraj ni kraja, kjer ne bi »zasadil« svojega čopiča. Njegova dela odlikuje izrazita razgibanost in usklajenost barv. Posebno lepe so slike gorenjskih pejzažev, veliko občudovalcev pa imajo motivi iz Ribnice in okolice, ki jih je umetnik napravil nalašč za to razstavo.

V soboto kulturni večer

Od naslednjih festivalskih prireditev velja opozoriti predvsem na sobotni ribniški kulturni večer OD GALLUSA DO DANES. S tem dobiva festival novo podobo, obenem pa bo to pomemben domač prispevek raznolikosti festivalskih prireditev. Gledalci — upamo, da bo vsakogar zanimala kulturna zgodovina Ribniške doline — se bodo na izviran način seznanili s številnimi najpomembnejšimi možni Ribnice od Gallusa dalje. Številne recitacije bo povezoval studiozno napisan spremni tekst.

Lep uspeh mladega atleta

Marljivi atlet Kamilo Možina, član Partizana Kočevje, vidno napreduje v svoji disciplini, tako da se je uvrstil med najboljše skakalce v višino v Sloveniji.

Bil je na odsluženju vojaškega roka, pa tudi tam ni miroval. Na atletskem tekmovanju za prvenstvo Jugoslavije minuli mesec je tekmoval še za JLA in s skokom 190 cm v višino zasedel odlično mesto. S tem skokom je opozoril nase atletske strokovnjake, posebno iz Slovenije, ki so računali nanj po vrnitvi od vojakov.

Sedaj je doma in že je prejelo društvo Partizan od Atletske zveze Slovenije brzojavko — pošljite

Možino v Celje, uvrščen je v reprezentanco Slovenije. Tako se je boril prvič kot reprezentant v atletskem troboju Srbije-Hrvatske-Slovenije minulo nedeljo v Celju. Tudi tu je bil uspešen in je zasedel s skokom 185 cm četrto mesto in s tem priboril za reprezentanco dragocene točke. Za seboj je pustil oba reprezentanta Hrvatske. K temu uspehu mu iskreno čestitamo.

Atletika v kočevskem Partizanu se bo tako še bolj razmahnila, ker bo možen trening vso zimo v sodobno opremljeni telovadnici novega doma telesne kulture.

Andrej Tomšič:

Uporna kri

Čeprav izmučeni in lačni, so hitro stopali po cesti proti Cerknici. Veselo so se pogovarjali o pravkar preživetem strahu in ugibanju, kaj je nagnalo policijo, da jih izpusti. Nekateri so se junačili, da jih ni bilo prav nič strah ali pa se celo hvalili, da so vedeli, da jih bodo izpustili.

»Ja, ja. Vsi smo junaki, pa bi bilo po mojem mnenju vseeno treba pogledati v hlače nekaterim, če ni kakšne stvari, ki ne sodi tja«, je med smehom rekel učitelj.

Pred Cerknico jih je pričakala partizanska patrola. Ko so jetniki zagledali partizane, so jim stopile solze v oči in nekateri so začeli jokati od sreče. Objemanja in poljubovanja ni bilo konca, dokler se ni osvobodil komandir patrole.

»Pozdravljeni, tovariši, na osvobojenem ozemlju!« jim je zaklical, potem pa nadaljeval: »Prišli smo vas počakat, da vidimo, če bodo zelenci držali svojo besedo. Vemo, da ste mnogo pretrpeli v zaporu, zato pa vam v imenu borcev Notranjskega odreda želimo, da bi se v naši sredini dobro imeli in pozabili na prestano trpljenje. Nudili vam bomo vse, kar premoremo, da se zacelijo vaše rane in da se boste med nami počutili kar najbolje. V vasi čakajo vozovi, da vas odpeljejo v Grahovo, kjer boste počivali nekaj časa, dokler ne boste odšli po enotah ali na zdravljenje. Pojdimo, tovariši!«

Očividno je ta govor zanj predstavljal velik napor. Ko je končal, si je nervozno popravil titovko in se na čelu skupine podal na pot. Za njim so se zvrstili ostali, borci iz patrole pa so se pomešali med osvobojene jetnike.

Vaščani v Cerknici so jih očividno že pričakovali, ker je bilo ob cesti mnogo ljudi. Ko so prispeli v vas, so jih najprej pričakali pionirji. Vsak pionir je imel v rokah šopek rdečih nageljnov, ki jih je izročil enemu od osvobojenih jetnikov. Ko je Sonja prejela rože, dala jih je majhna deklica, je najprej poljubila dekletce, nato pa zakopala svoj obraz v šopek. Vonj je bil tako opojen in njena notranjost je bila tako razburkana, da so ji solze sreče same navrele v oči. Še pred uro jetnica, mučena in pretepena, sedaj sprejema cvetje svobodna.

Kmalu so se naložili na vozova, ki sta bila že pripravljena, in se poslovili od prijaznih Cerknčanov ter se odpeljali proti Grahovemu. Spotoma so se morali ustaviti še v Martinjaku, kjer so jih vaščani prav tako čakali.

V Grahovem so po končanem sprejemu razdelili skupino na posamezne hiše, kjer naj bi jedli in se naspali.

Sonja je bila dodeljena h Kranjčevim. Kmečka hiša in gospodarsko poslopje sta dokazovala, da je Kranjc dober gospodar. Sprejeli so jo kot svojo hčerko, ki se je po dolgi odsotnosti vrnila v domačo hišo. Sonja je poželjivo goltala kruh in meso in čeprav ni bil slan, ji je teknil. V zaporu je bila vedno lačna in njeno telo, ki je rabilo vsak dan več, ni dobilo svojega. Bila je vedno lačna. Sedaj pa je bil pred njo cel hlebec kruha in suhe svinjine in hlastno je jedla, kot bi se bala, da bo zmanjkalo. Kranjčevka jo je gledala in smilila se ji je v dno srca. Med jedjo je Sonja pripovedovala družini, kako je v zaporih in kje je bila ujeta. Ko se je najedla, je prosila, če gre lahko spat. Hotela je biti sama, da uredi vtise današnjega dne, saj je bil dan poln nepričakovanih dogodkov, da še sedaj ni prav verjela, da je res svobodna. Še vedno je mislila, da sanja.

Hčerka jo je odpeljala v svojo kamrico in ji pomagala, da se je slekla. Prinesla ji je vode, da se je umila ter ji pomagala v posteljo.

Pogreznila se je v mehke blazine, Kranjčeva hčerka pa ji je pomagala pokriti se z lahko odejo.

»Lahko noč in dobro spi v svobodi!« ji je zaželelo dekle, ko je Sonjo pustilo samo.

Skozi okno kamrice je sijal mesec in srebrn pravokotnik svetlobe je počival prav na postelji. Sonja je ležala med belimi rjuhami v mehkih blazinah in še vedno ni verjela v dogodke, ki so se zgodili ta dan. Zdela se ji je neverjetno, da je svobodna. Še danes je bila jetnica, kot tisoče drugih, dan se je začel tako kot se jih je začelo že sto, potem pa se je v nekaj urah vse spremenilo. Zaprla je oči, ker se ji je zdela, da sanja in je hotela ta sen podaljšati. Bala se je, da, ko se zbudi iz teh lepih sanj, se vrne kruta resničnost in se bo zopet znašla v celici na prepereli slami in rožljanje ključev ter kričanje paznikov nad zaporniki bo zopet spremljalo vsak njen korak. Odprla je oči in božajoče tipala posteljo in posteljnino, hoteč se prepričati če je še pri zdravi pameti, uveriti se, da so te sanje resnica. Misli so ji ušle na tiste, ki so ostali v zaporu. Bodo dekleta vzdržala do konca in ne bodo klonile? Verjela je vanje, zaupala njihovi revolucionarnosti, njihovi upornosti.

Zaspala ni dolgo, potem pa je le zatisnila utrujene veke in se pogreznila v spokojen sen. Sanjalo se ji je, da je prišla domov in mati jo je čakala na pragu. Vojne je bilo konec in mimo hiše so partizani vodili dolge kolone ujetih osvajalcev. Z mamo sta stali objeti na vratih in pozdravljali partizane. Med njimi je zagledala Iztoka in mu planila v objem. Mati ju je smehljaje opazovala in ju vabila naj gresta notri. Stala sta ob materi in vsi skupaj so zrlji v prve sončne žarke, ki so zlatili strehe hiš. Sonja se je smehljala in se s smehljajem na ustih prebudila v nov dan.

Bilo je že svetlo in zunaj se sijalo sonce. Iz hleva je bilo slišati mukanje živine in glas gospodarja, ki se je pogovarjal z živino. Vstala je in se oblekla. Stopila je k oknu in pogledala na dvorišče, kjer je Kranjčevka krmila kokoši. Prerivale so se in se teple za zrnje. Zagledala je petelina, ki se je košatil bolj od strani in le kdaj pa kdaj pozobal kako zrno. Zdela se je, kot da ga je sram za prerivanje in kokodakanje kokoši.

Pred leti so pričeli graditi cesto od Dola pri Predgradu proti Brodu. Cesta naj bi šla ves čas ob lepi Kolpi in bi bila, poleg tega da bi koristno služila prebivalcem, tudi turistična zanimivost.

Puljski otroci v Kočevju

V petek, 23. avgusta, so prišli na enodnevni izlet v Kočevje otroci iz Pule, ki preživijo del svojih počitnic v ortneškem gradu. Pod vodstvom vzgojiteljev so si poleg mesta ogledali tudi muzej v starem internatu. O zgodovini in pomenu Kočevske med NOB je puljskim otrokom govoril upravnik muzeja Peter Šobar. Orisal jim je pot Kočevske od Ortenburžanov, vladavino Celjanov (Friderik in Veronika), izselitev Kočevarjev in slavne dni NOB.

Nato so si otroci iz Pule ogledali muzej. Fantom je ugajalo zlasti razstavljeno orožje, jeklice pa so se zanimale za delo tiskarne v Rogu, Bazo 20, za delo Jožeta Šeška itd. Mnoge so se za-

nimale tudi za roško ofenzivo, boj pri Jelenovem žlebu in za likvidacijo plavogardistov v Grčaricah. Velik vtis je na obiskovalce iz Pule napravil tudi ogled starinskih predmetov (veliki vrči, kolovrati in slike), zanimali pa so se tudi za divjad po naših krajih.

Petkov ogled muzeja v Kočevju jim bo ostal gotovo v lepem spominu, saj so se seznanili z zgodovino kakor tudi s sedanjim delom ljudi v teh krajih. Zato ni nič čudnega, če so v knjigo vtisov o muzeju napisali: »Obiskali smo ta muzej in si z zadovoljstvom ogledali zelo bogate zbirke, ki dokumentirajo predvsem boje iz težkih dni NOB. Zahvaljujemo se toplemu sprejemu in želimo še nadaljnje bogatenje tej zbirki.«

Nato so si otroci iz Pule ogledali še mesto in se niso mogli načuditi njegovi čistoči ter stavbam, ki so jih zgradili v zadnjem času. Otroci iz Pule bodo v ortneškem gradu še drugi teden, potem pa se bodo vrnili domov. V tem času so napravili že več izletov na Grmado, stari ortneški grad ter v Ribnico. Z bivanjem v Sloveniji so zelo zadovoljni. To je že tretja izmena otrok iz Pule, ki je letos preživela počitnice v ortneškem gradu.

IZ PREDGRADA

V Predgradu imamo tudi zdravstveno postajo, v kateri dela zdravnik vsako sredo od tretje ure dalje. Vsakokrat ima dovolj dela, saj se včasih zbere tudi do trideset bolnikov. Zdravstvena postaja je res lepa in lepo urejena, manjka ji le telefon. Bilo bi zelo koristno, če bi imeli v zdravstvenem domu telefon, ki bi ga lahko napeljali iz Knežje lipe.

J. S.

30 let dela PGD Bukovica

Pred dnevi so člani gasilskega društva Bukovica proslavili 30-letnico društvenega obstoja. Za ta jubilej je bil pripravljen zelo pester spored.

V petek, 9. avgusta, je bila velika gasilska vaja, v soboto slavnostna seja in zažiganje kresov, v nedeljo pa prosta zabava na istem mestu, kot je bila pred 30 leti.

Slavnostne seje so se udeležili vsi člani UO, med njimi tudi 5 ustanovnih članov in veliko število mladih gasilcev. Sejo je vodil predsednik društva tov. Tone Zobec, ki je opisal delo članov od ustanovitve do danes. Med drugim se je tudi spomnil vseh umrlih, posebnost pa še onih, ki so padli kot talci od italijanskih okupatorjev, kakor tudi onih, ki so dali svoja mlada življenja v času narodnoosvobodilnega boja.

Po gnusnem zločinu okupatorja, ki je na zverinski način moral naše zavedne člane in uničil vse gasilsko orodje in opremo, se je društvo znova dvignilo v svo-

bodni novi Jugoslaviji, tako da je med najboljšimi v teh krajih.

Poveljnik občinske gas. zveze Ribnica je pripomnil, da v takem društvu ni nobenih zaprek pri nadaljnjem delu, saj nam je tu porok mladina, ki je je veliko v društvu. Nadalje je pripomnil, da naj mladina sledi navodilom in priporočilom starejših članov pri vzgoji za strokovno usposabljanje kakor tudi pri vseh drugih akcijah društva.

Po končani slavnostni seji je mladina pripravila kresove, ki so zagoreli v prelepo tiho poletno noč na vseh treh hribovskih na pobočju Velike gore.

S. A.

NEUTRUDNI ŠMALCELJ

V Predgradu imajo tudi godbo na pihala, tamburaški in pevski zbor. Vse to veliko kulturno dejavnost vodi neutrudni tov. Jože Šmalcelj, ki mu kljub njegovim letom roka še vedno lepo drsi po tipkah klavirja. Res vredno posnemanja!

OB OBISKU HRUŠČOVA V JUGOSLAVIJI

Od rudarja do voditelja

Hruščov prebije v svoji delovni sobi včasih tudi šestnajst ur. Kljub temu, da sovjetski voditelj ni več tako mlad, tega skoraj ni mogoče opaziti. Njegova velika energija ne pozna znakov pešanja.

Sovjetski premier Hruščov prejšnji torek opoldan ni priletel na obisk v Jugoslavijo prvič. Pred tem je bil pri nas že dvakrat. Živahen in zgovoren ruski značaj Hruščova je pripomogel, da je obiske v tujih državah uvrstil kot sestavni del svojih političnih nalog. Zato so se v zadnjih letih odnosi Sovjetske zveze skoraj z vsemi državami popravili.

Kjerkoli se sovjetski voditelj spusti v pogovor, ni dolgčas. Dobro je znan po svojih duhovitih in domiselnih izjavah. Njegov jezik je slikovit in poln posebnih primerjav. Za vsako stvar najde posrečeno obliko. Ko je pred nedavnim odgovarjal na kitajske napade, je uporabil slikovito primerjavo: »Vsako topništvo strelja preko glav svoje pehote. Toda zelo slabo je topništvo, ki strelja po svoji pehoti!«

ZASLUGE ZA ODGOVORNOST

Nikita Hruščov ima kot voditelj največje socialistične dežele in ene izmed gigantskih velesil precej veliko zaslug in odgovornosti za mir. Zasluge za to, ker se je v zadnjih letih že uveljavilo stališče mirnega sožitja ter utrdil mir in odgovornost za to, ker je svetovni mir treba neprestano utrjevati in izgrajevati z opuščanjem starih nasprotij iz časov hladne vojne. Hruščov se je kot zagovornik miru in nasprotnik vojne že izkazal. Popuščanje napetosti in prvi sporazumi so v veliki meri njegova zasluga.

Hruščov je voditelj, ki ima tesen stik in poslušaj za težnje sovjetskega ljudstva. In ni čudno,

V Hruščovovi delovni sobi v kremeljskem dvorcu stoji na pisalni mizi majhna maketa letala in slika Lenina. Letalo je znamenje velikega tehničnega napredka v SZ v zadnjih letih, Lenina slika pa naj bi pomenila zaupanje v nauk, ki ga je s takšnim zanosom začel uresničevati v zaostali Rusiji Lenin.

da je že dolgo spoznal, da je mir socialističnim deželam najbolj potreben in da vojna ni nujna za odločilni obračun s kapitalizmom.

OD RUDARJA DO VODITELJA

Življenjepis Hruščova je tesno

povezan s stališči, ki jih zagovarja v svoji politiki. Prišteva ga med najstarejše komuniste, ki so se izkazali v oktobrski revoluciji. Komunist je postal v letu oktobrski revolucije (1918). Rodil se je 17. aprila 1894 v Kalinovki, v kurški guberniji. Njegov oče je

bil rudar. Tudi sedanji sovjetski voditelj je v mladosti delal v rudniku. V letih velike državljanske vojne se je pridružil Rdeči armadi in v njej kmalu postal politični komisar. Po zmagoslavni državljanski vojni se je vrnil v staro rudarsko naselje v Ukrajini. Spremenjeni pogoji so mu omogočili šolanje, kar je bilo prej za sinove rudarjev nemogoče. Obiskoval je delavsko univerzo. Po končani šoli je mladi rudar postal partijski delavec Donbasa. Leta 1929 je začel zopet študirati v Industrijski akademiji v Moskvi, kjer so ga tudi izvolili za sekretarja partijske organizacije. Od leta 1932 do 1934 je Hruščov najprej drugi, pozneje pa prvi sekretar (Konec na 7. strani)

Kako dolgo še?

Univerzitetni profesor Jan Lavrin, šef slavistične katedre v Londonu, ki preživlja vsako leto več mesecev v naši domovini, je poln hvale o lepota naše domovine, posebno o prebivalstvu. Svojo iskreno ljubezen do naših krajev in naroda je manifestiral s tem, da je kupil v Piranu hišico, katero si je preuredil za vsakoletno letovanje. Piran ga je posebno navdušil s svojo arhitekturo in mu pravi enostavno Dubrovnik Slovenskega Primorja.

Izjavil pa je tudi, da ga preklinjanje silno moti, pa naj to sliši na ulicah, v poslovnih prostorih ali kjerkoli. Moti ga in žal mu je, da tako čudoviti ljudje ne morejo biti brez te grde razvade. Zakaj bi ne mogli biti ta gostoljubni in prijazni narod brez psovok, ki so včasih prav grobe in »ne dolikuju jugoslovanskom čoveku«, je dobesedno izjavil ta ugledni gost našega Primorja.

Ko sem tako čital časopis, organ turistične zveze Jugoslavije »Turistične novine« iz Be-

ograda, mi je nehote prišlo na misel, kaj bi ta človek dejal, če bi bil slučajno nekaj dni gost kot turist v našem mestecu.

Ze pri predšolskih otrocih bi opazil in se prepričal, da so že krepko zakoračili po »je beli cesti«, kar se še stopnjuje pri šolskih otrocih, mladini in odraslih. Vse to pa se še okrepi ob posebnih prilikah, n. pr. kadar se prepirajo stalni »cifjači« po skritih koticah in dvoriščih ali pa ob sobotah, ko se vsujejo kasno po polnoči iz gostinskih obratov rekreacije polni gostje vseh vrst. Če je pa uspelo priti do tepeža že pred polnočjo, pa boš lahko slišal že prej, kaj ti »krokarski levi« zmorejo, spati tako ne moreš!

Nekdanji tako pohlevni in že skoraj folklorni vrag in hudič ter udomačeni »vrag ti materi« od duli, so se morali umakniti krepkejšim zastopnikom preklinjanja iz domačega vrta, kjer prevladuje sočno žužno sadje. Pa tudi uvoženega

preklinjanja v vseh mogočih jezikih je veliko, kar je pač odvisno od tega, koliko je tak pretepač in razgrajč svetovno razgledan. Kdor dvomi v to, ga vabimo ob večerih na Trg svobode in kmalu se bo prepračil, zakaj tam počitka potrebni občani nimajo miru, posebno še, če k temu prispevajo mopedisti z nočnimi vajami in tehničnim preizkušanjem svojih motorjev pred kavarno.

Se marsikaj bi se dalo ugotoviti, a moj namen je bil le, da bi uvideli vsi nujno potrebo, da bi pričeli energično zatirati te pojave in vzgajati ljudi, če hočemo imeti večji obisk in korist od turistov.

Turisti si želijo počitka in nočni mir, pa tudi nič kaj navdušeni ne bodo zapustili naše mesto, ko bodo čitali na svojih od pota zaprašenih avtomobilih s prstom pisane izlive naših najmlajših: »ti si bik«, »fičo vozi afne« itd. Marsikaj ti mladi umetniki-primitivci tudi narišejo, o tem pa bolje, da molčim.

Ko tako nadalje premišlujem, si ne najdem odgovora, kdo je pravzaprav odgovoren za tako stanje? A. Arko

Avgustovske noči

Avgust sodi med najprijetnejše mesece v letu. Kdor le more, zapusti mestne zidove in se odpravi v hribe. To sem storil tudi jaz. Četudi so dnevi dolgi, so se vendarle toliko skrajšali v korist noči, da moremo tedaj, ko postaja tema, dalj časa uživati lepote neba, ki je pri Jelenovem studencu še posebej lepo in zanimivo.

Večeri ob ognju, ki daje svetlobo bližnji okolici, se prepletajo z blago svetlobo lune. Čudovite slike daje gozdno drevje skozi rešeto vej in vejic. Popolna nočna tišina vlada v gozdu. Veter potepuh je ta čas odpihal drugam.

V primerni oddaljenosti od ognja, kjer se je pekel nov krompir, sem na smrekovih vejah ležal na hrbtu. Občudoval sem čisto nebo in zvezde. Zdelo se mi je, kot da vse visi na nitkah, tik nad smrekami, jelkami in bukvami. Ločili so nas tisoči svetlobnih let. V oči mi je padel Jupiter, največji planet našega osončja, ki je krasil nebo. Rimska cesta mi je nudila največ užitka. Peljala je od severa proti jugu, čez Mestni vrh za kočo PD Kočevje proti Ledeni jami. Čakal sem, kdaj se bo kdo pripeljal po njej. Prišla ni in ni hotelo biti. Ko tako čakam, se posveti utrinek neke zvezde in preleti nebo. Spomnil sem se na veliko in skromno željo, da bi še dolgo hodil po kočevskih gozdovih.

Ko sem zopet pogledal iz gozdne teme proti Mestnemu vrhu, so pred očmi zažareli neskončni milijoni daljnih zvezd. Zagledal sem se v veliki voz, kako ritensko drsi proti horizontu. Gledal sem in gledal ujet v edinstveno lepoto divjine, dokler me ni zazeblo v hrbet. Vstal sem in začel odgrinjati pečen krompir. Natickal sem ga na ošiljeno leskovo palčico in ponujal okoli ognja sedečim goščarjem. Le-ti so krompir, pečen v žerjavici, s slastjo jedli. Dejali so, da se krompir v takem okolju bolj prilježe kot meso doma.

Med tem se je luna pomaknila na zahod, z njo vred pa tudi

svetlobe in sence gozdnega drevja. Se enkrat sem z očmi obletel ta čudoviti svet ob polni luni za Mestnim vrhom in se odpravil spat.

V postelji sem še krajši čas razmišljal o vsem, kar sem doživel na dopustu v prirodi in ugotovil, da se pri sedanji razvojni vrtoglavi brezskrbno zapravljajo dnevi in noči v mestu in ne v prirodi. Ne znamo več uživati lepote, ki nam jih nudi priroda vsak dan, vsak mesec, vse letne čase, ob soncu, dežju, snegu, ivju, megli, pa tudi mrazu.

Človeka od jutra do poznega večera obdajata naglica in razburjenje. Kljub tehniškemu napredku, uvajanju strojev in skrajšanju delovnega časa postaja delo vedno bolj enostransko, naporenejše in utrudljivše. Ljudje se vse bolj gnetejo v delovnem prostoru, na ulicah, v javnih prometnih sredstvih, v stanovanjskih naseljih, zabaviščih in počitniških krajih. Napori pri snovanju športnih prostorov, olepševanju mest z zelenimi površinami, parki in vrtovi ne morejo nadomestiti izgube harmoničnega in zdravega življenjskega prostora.

Sport, kulturni filmi, sončne kopeli in obsevanje le skopo nadomeščajo prirodno, zdravo delo v gozdu, na polju in prirodno življenje z zadrževanjem na svežem zraku in soncu. Izguba stalnega in intenzivnega prirodnega življenja oblikuje in ustvarja, povezana z nezdravim načinom življenja in vedno manj sproščanim delom posameznika na tekočem traku, nov tip človeka, ki je vedno bolj dovzeten za različne bolezni psihološkega značaja. Tam, kjer je nekoč zadostoval navaden hišni zdravnik, se pojavljajo zdravniki za živčne bolezni, psihiatri ter psihologi kot gobe po dežju. Pisanje o zdravem stanovanju, zdravem oblačenju, zdravi prehrani, zdravem dihanju, zdravem delu in zdravem lenuharenju vedno močneje narašča. Pri vsem tem pa le spoznavamo, da je za duševno in telesno zdravje pogoj gibanje v zdravem prirodnem okolju. Zato pomenijo hribi, gozd in voda vsem tistim brez lastne grude prirodo in domovino.

Peter Vovk

Doslej se je rodilo nad 77 milijard ljudi

Po računih washingtonskega demografskega inštituta se je doslej rodilo nekaj nad 77 milijard ljudi na našem planetu, ki ima zdaj tri milijarde prebivalcev. To številko so dobili na temelju predpostavke, da se je človek razvil pred 600.000 leti in da se je od tistega časa do šestega tisočletja pred našim štetjem rodilo skupno 12 milijard ljudi. Nizko število za razdobje več sto tisoč let so vzeli zato, ker je živelo v pradavnih časih na zemlji sorazmerno malo ljudi in ker je bilo tudi rojstev zelo malo v primerjavi s kasnejšimi stoletji.

Sol, bolno srce in okus

Medicinski raziskovalci priporočajo ljudem, ki imajo bolno srce in zvišan krvni pritisk, naj uživajo kar najmanj soli, ker pretirana raba te začimbe neugodno vpliva na njihovo zdravstveno stanje. Raziskave kažejo, da čutijo ljudje z zvišanim krvnim pritiskom večjo potrebo po soli kot tisti z normalnim, se pravi, da jim je vsaka jed premalo slana.

Z namenom, da bi osvetlili ozadje tega pojava ali vsaj potrdili domneve o vzročni zvezi, so pripravili ameriški zdravniki takle poskus: dvema skupinama — v eni so bili ljudje z zvišanim, v drugi z normalnim krvnim pritiskom, so dali po dva kozarca vode s soljo oziroma s sladkorjem. Vsi, ki so pili sladkano vodo, so to čutili, čeprav je vsebovala zelo malo sladkorja, drugače pa je bilo z vodo, ki so ji dodali sol.

Ljudje z normalnim krvnim pritiskom so zaznali že najmanjše množine soli, reagirali so skoraj natanko tako kakor na sladkor, tistim z zvišanim pritiskom pa je bilo treba primešati v vodo kar precej soli, preden so jo čutili. Ugotovitev: pri ljudeh z visokim krvnim pritiskom nastopajo močnejše in sicer najizrazitejše v odnosu do soli. Ti ljudje torej govorijo o določeni jedi, da je neslana, vse dotlej, dokler ni v njej več soli, kot je potrebuje zdrav človek, zato nenehno dodajajo sol, s tem pa spravljajo v svoj organizem mnogo več te začimbe kot drugi, čeprav bi morali glede na zvišan krvni pritisk uživati tudi za okus zdravega človeka premalo slane jedi.

SVEŽE V POLETNIH DNEH

Da smo videti v vročem poletju sveži, je treba malo več vode in dobre volje kot sicer. Umivajmo se vsak dan, zelo se nam bo prileglo tuširanje, pa ne s povsem mrzlo vodo. Med delom se nas poloti v poletnih dnevih posebna utrujenost. Namočite roke do komolcev v mrzlo vodo in občutek lenobe bo izginil.

Uporabljajmo solega — led, ki preprečuje neprijeten vonj po postelju. Menjajmo pogosto perilo, saj perlon operemo tako hitro, da to ni prevelika zahteva.

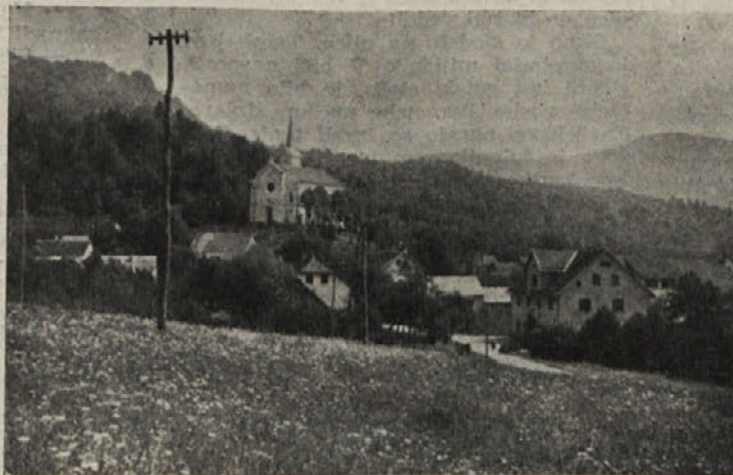
Zadnjih nekaj desetletij pa se prirastek prebivalstva tako naglo veča, da vzbuja zaskrbljenost mnogih znanstvenikov. Kakor je znano, je pred dobrim letom 172 osebnosti mednarodnega slovesa iz 19 dežel — med njimi je bilo tudi 39 Nobelovih nagrajencev — predlagalo OZN, naj zastavi ves svoj vpliv, da se bo zmanjšal prirastek v svetovnem merilu. Rezultatov za zdaj še ni, čeprav so bolj razvite dežele uvedle nadzorstvo nad rojstvi. Spričo tega je zelo verjetno — tudi to navaja washingtonski inštitut — da se bo število sedanjih prebivalcev na našem planetu čez štiri desetletja podvojilo, če ne bodo vse dežele učinkovito omejevale prirastka.

Prebivalstvo nerazvitih dežel se množi mnogo hitreje, kot znaša prirastek v razvitih deželah. Popyrečni letni prirastek v razvitih deželah je 10, v nerazvitih pa 25 na tisoč prebivalcev. Nič čudnega torej, če imata največji prirastek Azija in Afrika, najmanjšega pa Evropa.

Zanimivo je mnenje nekaterih znanstvenikov, ki pravijo, da je prirastek izrazitejši v deželah z delno podhranjenim prebivalstvom. Obilna hrana z zadostno množino kalorij in vitaminov zmanjšuje generativno sposobnost, zatrjujeja Tighbowle in Gent s Hopkinsove univerze, ki sta delala poskuse s psi. — Seveda ne manjka tudi nasprotnih mnenj.

Povzetek iz podatkov ZN: če bi se človeštvo množilo v sedanjem tempu, bi prišlo čez 600 let na vsakega prebivalca v svetovnem merilu le še dober kvadratni meter zemeljske površine. Hrana je prav tako skrb, ki neločljivo spremlja nagli prirastek prebivalstva, ker njene zaloge močno zaostajajo za dejanskimi potrebami — dve tretjini svetovnega prebivalstva nima dovolj hrane, mnogo ljudi umre od lakote — čeprav se je na primer kmetijska proizvodnja ZDA povečala v drugem desetletju za 30 odstotkov v primerjavi s predvojnjo.

Vendar svet morda nima pravega razloga za tolikšno zaskrbljenost zaradi prirastka, zakaj »v naravi se bo vsekakor zgodilo nekaj, kar bo to preprečilo«, kakor ugibajo eni, ali pa bo »znanost v svojem vrhovnem odkrila idealno rešitev tega problema«, kakor trdijo drugi.

FARA OB KOLPI

Urednikova pošta

NEUTEMELJENE TRDITVE

Tovariš urednik!

V predzadnji številki Novic je bil objavljen članek »10 let DPD Stara Cerkev«, v katerem piše C. N. o t. i. impozantni in edinstveni prireditvi, ki je bila na ustanovnem občnem zboru pred desetimi leti. Pisec članka tudi navaja, da je prišlo kmalu po ustanovitvi do motenj, ki so razbile mlado društvo, da še do danes ni našlo ravnotežja.

Vendar bi rad omenil, da je bilo takih prireditev, ki niso bile »impozantne«, kot navaja pisec članka, temveč mogoče celo boljše ali vsaj enakovredne. Ena teh je bila ob otvoritvi novega prosvetnega doma v avgustu 1961.

Hkrati bi rad opozoril, da v društvu ni prišlo do razdorov, razen v prvih dveh letih po ustanovitvi. Od tedaj naprej se je društvo lepo razvijalo, posebno v zadnjih štirih letih. V tem času je Svoboda s pomočjo vseh organizacij v Stari cerkvi zgradila Kulturno prosvetni dom, ki je po oceni vreden 14 milijonov din; od tega smo dobili od občinskega ljudskega odbora Kočevje in od KGP Kočevje 6 milijonov din, ostalo (8 milijonov din) pa so prispevali vaščani s prostovoljnimi delom. V zadnjih štirih letih smo iz lastnih sredstev nabavili kinoprojektor, televizor in magnetofon. Lani smo naštudirali tri igre in veseli večer, s katerimi smo nastopali doma in tudi gostovali, letos pa smo uprizorili komedijo Mandragola in z njo tudi gostovali v Kočevju, Ribnici in Dolenji vasi. Razen tega smo imeli skupno s šolo več splov ob državnih praznikih.

Iz tega je razvidno, da društvo uspešno dela in ne drži trditve v članku, da se je društvo kmalu po ustanovitvi razbilo in lovilo ravnotežje.

Franc Mrhar,
preds. DPD Svoboda,
Stara cerkev

PROMETNEGA ZNAKA NI

Tovariš urednik!

Odločil sem se, da napišem nekaj vrstic v vašem listu o vezalni poti Ribnica—Jurjevica Sodražica ter cesti, ki veže Žlebič, Breže ter Jurjevico. V Jurjevici je križišče obeh cest, vendar na žalost brez prometnega znaka. Prejšnjo nedeljo pa me je k pisanju privedla nesreča, ki sem jo videl.

Po cesti iz Brež čez Jurjevico je pripeljal osebni avtomobil z normalno hitrostjo, prav tako pa je pripeljal iz Ribnice osebni avtomobil. Tako je zapeljal osebni avtomobil, ki je prihajal iz Ribnice, pravokotno na glavno cesto. Ker ni pred križiščem nobenega prometnega znaka, je avtomobilist nič hudega sluteč zapeljal na glavno cesto in nesreča je bila tu.

Ne mislim ugotavljati, kdo je kriv. Vendar mislim, da nemajhen del krivde za nesrečo lahko prevzame nase cesta in pa tisti, ki je zadolžen za postavitev prometnih znakov. Vem, da ceste IV. reda nimajo cestnih znakov, toda lahko trdim, da je prav na tej cesti ob nedeljah tak promet, kot na cesti III. reda.

Mnogo pa je na tej cesti tudi motoristov, tako da dobi človek nehoti občutek, da se po njej vozijo vsi (tudi tisti, ki nimajo izpitov). Večkrat vozijo po skrajni levi strani, da se jim ni moč ogniti. Malo pa je med njimi takih, ki vozijo luč ob srečanju, zato si človek ob nedeljah zvečer ne upa niti na cesto. Opozoril bi še na to, da je v Jurjevici tudi mnogo otrok in človeku kar srce trepeta, kdaj bo zagledal na tleh povoženega otroka. Mnogo se je že govorilo o novem, preglednejšem ovinku, toda do sedaj je vse ostalo le pri besedah. Moje mnenje je, da je boljše poskrbeti za varno vožnjo, kot pa imeti smrtne žrtve ali invalide.

Upam, da bo ta članek vzbudil vsaj malo razumevanja pri odgovornih, da bodo poskrbeli za varno vožnjo, na tudi za varnost otrok in starih ljudi tudi tu pri nas v Jurjevici. K. K., Jurjevica

OD RUDARJA DO VODITELJA

(Nadaljevanje s 6. strani)

tar partijskega komiteja v sovjetskem glavnem mestu. S tega položaja odhaja v Ukrajino kot prvi sekretar CK KP Ukrajine.

Med drugo vojno se je izkazal na volgograjski in ukrajinski fronti. Zaradi hrabrosti je bil povišan v generallajtnanta Rdeče armade.

Po vojni je bil zopet izvoljen za prvega sekretarja CK KP Ukrajine, dve leti pozneje pa za sekretarja CK KP SZ in prvega sekretarja moskovskega oblastnega komiteja. Na 19. kongresu partije je bil zopet izvoljen za sekretarja K.P.S.Z in člana političnega odbora. V septembru 1953 so ga izvolili za prvega sekretarja CK K.P.S.Z. Končno ga je 27. marca 1958 Vrhovni Sovjet ZSSR izvolil tudi za predsednika ministrskega sveta.

»Dom za študente kemije, imenovan po menihu Bertoldu Schwarzu.«

»Res po menihu?«

»Šalim se, šalim. Imenovan Semaško.«

Kot je običajno usojeno študentskim domovom v Moskvi, je bil dom študentov kemije že zdavnaj naseljen z ljudmi, ki so imeli s kemijo kaj malo opravka. Študentje so se razkropili. Deloma so končali študij in se razšli po službah, deloma so doživeli pri študiju polom. Prav ti so, z vsakim letom starejši, v rdečkasto poslikanem domu tvorili nekaj srednjega med tovariško skupnostjo in fevdalnim zaselkom. Cele vrste novih študentov so si zaman prizadevale, da bi prodrle v dom. Ekskemiki so bili nenavadno iznajdljivi in so odbijali vse napade. Naredili so križ čez dom. Prišel je veljati za divjino in je izginil iz vseh načrtov Moskovske uprave mestnih nepremičnin, kot da bi ga ne bilo več. Pa je bil in v njem so prebivali ljudje.

Družabnika sta se vzbela po stopnicah v drugo nadstropje in zavila na popolnoma temen hodnik.

»Svetloba in zrak,« je rekel Ostap.

Nenadoma je v temi prav pri roki Hipolita Matvejeviča nekdo zasopel.

»Ne plašite se!« je pripomnil Ostap. »To ni na hodniku, marveč za steno. Vezana plošča je najboljši prevodnik zvoka, kot je znano iz fizike. Previdneje! Držite se me! Tu nekje mora biti železna omara.«

ILF IN PETROV

Dvanajst stolov

34

Krik, ki se je takoj nato izvil Vorobjaninovu, ko je s prsmi zadel ob ostri železni rob, je pokazal, da je omara v resnici še tamkaj.

»Ali boli?« je poizvedoval Ostap. »Telesne muke, to še ni hudega. Hudo je pomisliti, koliko je bilo tu moralnih muk. Glejte, tu zraven je stal skelet last študenta Ivanopula. Kupil ga je na Suharevki, a se ga je bal imeti v sobi. Tako so se obiskovalci najprej zalekli v blagajno, potem pa je zgrmel nanje še skelet. Noseče žene so bile na moč nejevoljne.«

Po zavutih stopnicah sta se družabnika povzpela v mezanin. Velika soba je bila z vezanimi ploščami predeljena na podolgovate luknje, široke po dva aršina. Sobe so bile podobne peresnicam, z edinim razločkom, da so bili razen svinčnikov in peres v njih še ljudje in spirtni kuhalniki.

»Ali si doma, Kolja?« je tiho povprašal Ostap, ko se je ustavil pri srednjih vratih.

V odgovor so se v vseh petih peresnicah vznemirili in zagodli.

»Doma,« se je zaslišal odgovor iz za vrat.

»Spet so k temu oslu navsezgodaj prišli gostje,« je zašepetal ženski glas iz skrajnega levega kota.

»Pustite vendar človeka spat!« je vzklopela peresnica številka dve.

V tretji peresnici so veselo zašepetali: »H Koljki so prišli miličniki zaradi večerajšnje šipe.«

V peti peresnici so molčali. Tamkaj je gorel gorilnik in so se slišali poljubi.

Ostap je rinitil z nogo v vrata. Ves sestav vezanih plošč se je zatresel in družabnika sta vdrla v Koljev brlog. Slika, ki se je nudila Ostapu, je bila kljub vnanji neoporečnosti strahotna. V sobi je bila od pohištva samo vzmetnica z rdečimi črtami, ki je slonela na štirih opekah. Toda ni bilo to, kar je znemirilo Ostapa. Koljeva oprava mu je bila že zdavnaj znana. Poleg njega je sedelo kakšno nebeško bitje, da se je Ostapu v hipu kar stemnilo pred očmi. Takšna dekleta nikdar niso le poslovne znanke: za to imajo preveč modre oči in čist vrat. Ljubimke so ali, še slabše, žene,

ljubljene žene. In res je Kolja pravil bitju Liza, jo tikal in ji kazal fige.

Hipolit Matvejevič je snel svoj kastorec. Ostap je poklical Koljo na hodnik. »ta dolgo šepetala.«

»Čudovito jutro, gospa,« je spregovoril Hipolit Matvejevič.

Modrooka gospa se je zasmejala in brez zveze z ugotovitvijo Hipolita Matvejeviča spregovorila o tem, kakšna bedaka živita v sosednji peresnici:

»Namerno prižgeta kuhalnik, da bi se ne slišalo, kako se poljubujeta. Veste, prava prismodarija. Vse slišimo. Ona dva res nič ne slišita ob svojem kuhalniku. Če hočete, vam takoj dokažem.«

In Koljeva žena, ki je vedela za vse skrivnosti kuhalnika, je glasno rekla:

»Zvereva sta bedaka!«

Za steno je bilo slišati peklensko pesem kuhalnika in cmokot poljubov.

»Vidite? Nič ne slišita. Zvereva sta tepca, omejenca, psihopata... Vidite?«

»Da,« je potrdil Hipolit.

»Midva nimava kuhalnika. Čemu neki? Jest hodiva v vegetarijansko menzo, čeravno sem proti temu. Ko sva se jemala, je Kolja sanjaril o tem, kako bova skupaj hodila v vegetarijanko. No, tako zdaj hodiva. Zelo imam rada meso. Tam so kotleti iz rezancev. Samo, prosim vas, ne zinite o tem Kolji niti besedice!«

Ta hip se je vrnil Kolja z Ostapom.

»No, če naju že res ne moreš vzeti pod streho, bova pa šla k Panteleju.«

»Pa res, dečka!« je vzkliknil Kolja. »Pojdita k Ivanopulu! To ti je fant od fare.«

»Pa pridita kaj v vas,« ju je povabila Koljeva žena. »Z možem bova zelo vesela.«

»Že spet vabijo v goste!« so se razburjali v krajni peresnici. »Še jim jih je premalo.«

»Tepci ste, omejenici in psihopati! Kaj vam mar.« Tako jih je zavrnila Koljeva žena, ne da bi spregovorila bolj glasno.

Ivanopula ni bilo doma. Hipolit je prižgal vžgalico. Na vratih je bil listek: »Pred deveto me ne bo. Pantelej.«

»Nič ne de,« je ugotovil Ostap. »Vem za ključ.«

Pobrskal je pod železno blagajno, dobil ključ in odprl.

Soba študenta Ivanopula je bila prav tako velika kot Koljeva, zato pa vogalna. Ena od sten je bila zidana in na to je bil študent na moč ponosen. Hipolit Matvejevič je ogorčen ugotovil, da študent še vzmetnice nima.

»Odlčno si bomo uredili,« je dejal Ostap. »Za Moskvo kar primerna kultura. Če se bomo vsi trije ulegli na tla, bo ostalo še nekaj prostora. Ta Pantelej, da bi ga pes, kam je vtaknil vzmetnico, to bi rad vedel!«

Okno je gledalo na ulico. Tamkaj se je sprehajal miličnik. V hiši nasproti, zidani kot gotski stolp, je bilo nameščeno poslaništvo neke majhne države. Za železno ograjo so igrali tenis. Bela žoga je švignila sem ter tja. Slišati je bilo kratke glasove.

»Out!« je ugotovil Ostap. »Igra ni na višini. No, oddahniva si.«

Družabnika sta položila po tleh časopise. Hipolit Matvejevič je napihnil blazino, ki jo je nosil s seboj.

Ostap se je zavalil na brzojavke in zasopal. Hipolita Matvejeviča je že zdavnaj zmanjkalo.

Sedemnajsto poglavje
SPOŠTUJTE VZMETNICE,
DRŽAVLJANI!

»Liza, pojdiva obedovat!«

»Ne da se mi. Saj sem že včeraj.«

»Ne razumem te.«

BRANKO ČOPIC:

Oslovska leta

— Ohej, končala je, pogorela! —

Mimoidoči so mislili, da gori in so zagnali pravcati alarm. Malo je manjkalo, da niso spravili še gasilcev na noge. Zajtrk v internatu je zakasnil, v vsesplošni zmešnjavi pa je nekdo zmaknil kar celo kolo trapistovskega sira, težkega kakih pet kil.

Baja je stopil k Duletu in ga potegnil v stran.

— Nikar vsega sam ne pospravi, spomni se svojih tovarišev. —

De-De-Ha niti ni skušal tajiti, ko je spoznal, da je razkrinkan.

— Vzel sem ga za proslavo. Če je res, da črne knjige ni več, vas bom vse pogostil. —

— Kaj pa je zdaj to »če je res«? Ali se ne spomniš več vsega, kar smo nočjo počeli? —

De-De-Ha se udari po čelu.

— Potipaj si buško na tilniku, od radosti poskoči in razširi roke.

— Ihej, res je! —

V neznanem navdušenju lopne s pestjo po veliki črni omari v kotu, tedaj pa je od zgoraj padla krtača za čevlje, ki jo je nekdo spravil tjakaj in ga česnila po glavi. Dule je zavpil:

— Dovolj je bušk, saj verjamem! — Smrdonja je zagledal razposajenega Duleta in planil proti njemu.

— Le čakaj, boš videl, kako boš letel iz internata. —

De-De-Ha se je naježil.

— Bi mi rad priskrbel še tretjo buško? Ali naj samo moja glava plača za današnje veselje? —

Mile Škorič, moj nekdanji zaščitnik v prvih internatskih dneh, se je naši razigrani skupni prijateljsko smehljaj. Najbrž je slutil, kdo je »botroval« pogrebu črne knjige. Naposled je stopil k meni in me tovariško potrepal po rami.

— Sijajni dečki ste. Ni mi žal, da sem se kdaj postavil zate. —

Največja nesreča in žalost za gorečega Smrdonja pa je bilo to, da je bil prefekt zdoma in da ni bilo nikogar, ki bi začel s preiskavo, dokler je bila stvar še sveža.

— Le, le, gospod prefekt se bo vrnil čez dva dni, pa si bomo takrat pogledali iz oči v oči. —

je grozil in pogledoval Duleta Hajduka.

Bobo Pujs je priliznjeno ljubkoval v naročju internatskega mačka Jaka in pomenljivo govoril:

— Vem, kdo je to storil, vem. Še ugibati mi ni treba. —

Tedaj pa je Smrdonja povohal po zraku. se zresnil, sumljivo pogledal Boba, stopil bliže, poduhal in grozeče dejal:

— Ti dišiš po moji kolonjski vodi. Po tisti, ki so jo ponoči ukradli. —

Bobo Pujs prebledi in se zmede.

— Maček diši. Ze celo jutro se čudim, kako to, da tako lepo diši. —

— Le glej, kako laže, maček da diši! — zagode Baja in nam pomigne.

— Seveda laže! — zavpije Smrdonja. — Le čakaj, da pride prefekt... Le kdo bi si kaj takega mislil.

— Pravcata snet, — doda Baja in se spomni dogodka z Zoro.

— Jaka diši, res! — se je branil Bobo.

— Naj, naj, tudi nam je nekaj zadišalo, — je zagrozil Smrdonja.

— Sled kaže nate. Naj še Baja poduha, če res ne diši po moji vodi.

Baja je z odporom poduhal in nakremžen puhnil.

— Da, da, po vodi in majčkeno po bihaški Kuli. Mislim, da mu za to ječa ne uide, ali ne, Jovo, ti si strokovnjak za te reči.

Jovo Škandal je modro prikičal.

— Tole ponoči je bila vlomna tatvina. Lopov je vdrl v zaklepane prostore, zlomil ključavnico, predala in si prisvojil premete z določeno vrednostjo, vse to z namenom, da se z nitimi materialno okoristi. To je pravzaprav velika vlomna tatvina, kar je vlomljeno i skozi predal... Da, da, za te reči predpisuje zakon ječo.

Bobo je požiral slino in preplašeno buljil vanj, ko da že sedi pred sodiščem.

— Ali ga primemo? — je vprašal Jovo.

— Počakati moramo prefekta, — odgovori kislol Smrdonja.

— Svinjak je še prazen, — reče Jovo. — Ravno primeren prostor za tegale malega.

oktober 1943 KOČEVSKI ZBOR oktober 1963

Razvoj ljudske oblasti v NOB

DRUGA DELOVNA SEJA

se je začela 2. oktobra 1943 ob 9. uri zvečer. Bogdan Osolnik je kot delovni predsednik pozdravil nove delegate s Primorske in Stajerske. (Vsi poslanci so vstali. Dolgotrajno in viharno vzklikanje delegacijama se je stopnjevalo do nepopisno navdušenih manifestacij. Slišali so se vzkliki: »Živela svobodna Primorska!« in še vrsta drugih vzklikov, katere je viharno ploskanje zadušilo.)

Predsedujoči je pozdravil še delegacijo tovarišev iz bele Ljubljane. (Nastale so spet večminutne manifestacije.)

Zbor je pozdravil v imenu primorskih Slovencev tovariš Jože Grahor, odposlanec Ilirske Bistrice, ki je dejal:

»Pozdravljam tovariše predstavnike Osvobodilne fronte, tovariše in tovarišice in se zahvaljujem v imenu primorskih in istrskih Slovencev za pomoč k osvoboditvi izpod tujega jarma in našega 23-letnega trpljenja.«

Zbor je pozdrave primorskih in istrskih Slovencev sprejel z burnimi ovacijami.

Nato je spregovoril Peter Stante, poverjenik Izvršnega odbora OF za Stajersko in Zbor ga je ravno tako navdušeno pozdravil. Med drugim je dejal:

»Dragi tovariši in tovarišice! Preden začnem, vam izrekam najtoplejšo pozdrave v imenu trpečega in krvavečega stajerskega prebivalstva. Cast mi je, da lahko na tem mestu in v tem zgodovinskem trenutku zastopam ta najbolj tlačeni del naše slovenske domovine. Govorim v imenu vseh onih, ki še trpijo pod škornjem nemških band, nemških trinogov, nemških gestapovcev. Slovenci na Stajerskem si želijo, da bi čimprej doživeli in dočakali dan združene svobodne Slovenije.

Zrtve, katere je dala Stajerska, so jasen dokaz, da se je velik del stajerskega prebivalstva od vsega začetka na poziv Komunistične partije Slovenije takoj priključil Osvobodilni fronti, formiral prve partizanske enote in začel zadajati smrtne udarce sovržniku.«

Zbor je besede Petra Stanteta sprejel z vzkliki: Živel slovenski Maribor! Živelo slovensko Celje! in z dolgotrajnim ploskanjem.

Dokumentarna slika z zgodovinskega zasedanja Zbora odposlancev slovenskega naroda

V imenu Gorenjske je spregovoril poverjenik Izvršnega odbora OF za Gorenjsko tovariš Jože Sluga, ki ga je zbor spet navdušeno pozdravil. Med drugim je dejal:

»Cast mi je, da vam prinašam pozdrave iz krvaveče Gorenjske, ki je pretrpela že toliko žrtev, kjer se je okupator zdvijal kot morda nikjer drugod in kjer je klal in moril; toda naše gorenjsko ljudstvo ni klonilo, nasprotno, ojeklenelo je in bo zadajalo vedno težje udarce, kakor jih je zadajalo vse do današnjega dne. Slišali ste o mnogih junaških podvigih gorenjskih partizanov. Prvi, vsaj precej med prvimi, so pričeli borbo proti prekletemu krvavemu fašizmu. Cast mi je, da vas lahko pozdravim v imenu Gorenjske in zaslužene zapadne Koroške, kamor smo tudi mi prodirali, medtem ko so naši stajerski tovariši prodirali proti vzhodu. Lepe uspehe smo dosegli in koroško ljudstvo s ponosom občuduje našo osvobodilno borbo ter v celoti priznava našo Osvobodilno fronto in njen Izvršni odbor.

Cast mi je, da lahko pozdravim v imenu Gorenjcev tovariše z juga, Hrvate in Srbe, ki so prišli na zbor. (Klic: Živelo bratstvo jugoslovanskih narodov! je izzvalo na Zboru viharno ploskanje.) Mi Gorenjci se veselimo uspehov, ki ste jih dosegli in bomo postavili vse naše sile, da podvojimo in potrojimo vse naše napore, da čimprej izženemo iz naše svete slovenske zemlje prekletega in krvavega okupatorja!«

Spet je nastalo viharno ploskanje. Na govorniški oder je stopil Vlado Krivic, član Poverjeništvu Izvršnega odbora OF za Ljubljano, ki ga je zbor pozdravil z burnimi in dolgotrajnimi ovacijami in klici: Živela naša Ljubljana! Dejal je:

Koledar

1929 leta. — Začetek največje gospodarske krize v zgodovini kapitalizma.

1930/31 — Napačna usmerjenost na oboroženo vstajo in vodenje iz tujine povzročita malone zamiranje partijskega življenja v deželi.

September 1933 — Izšel je prvi zvezek »Kapitala«, ki sta ga v jedi prevedla Moša Pijade in Rodoljub Čolaković.

September 1935 — IV. konferenca SKOJ v Zagrebu. Za sekretarja je bil izvoljen Boris Kidrič.

6. 9. 1937 — Italija se je pridružila antikominternskemu paktu.

11. 9. 1938 — Ob obisku M. Stojadinovića v Nikšiću demonstracije, v katerih je sodelovalo kakih 15.000 delavcev, kmetov in mladine.

3. 9. 1939 — VB in Francija napovedali vojno Nemčiji, prav tako Avstralija in Nova Zelandija. Irska in Španija razglasili nevtralnost.

5. 9. — ZDA razglasile nevtralnost.

6. 9. — Južnoafriška unija napovedala vojno Nemčiji.

8. 9. — Francoska vojska začela ofenzivo v Posarju.

8. 9. 1940 — Šesta konferenca SKOJ (30 delegatov). V poročilu je bilo rečeno, da šteje SKOJ 17.800 članov in da ima, izvzemši Makedonijo, pokrajinske komiteje. Konference še je udeležil tudi Josip Broz Tito.

7. 9. 1940 — Nemško letalstvo prvič v večjem obsegu bombardiralo London.

4. 9. 1941 — Direktiva CK KPJ o strategiji in taktiki NOPOJ, poslana CK KPH.

5. 9. — Sporazum Draža Mihajlović—Milan Nedić o skupni akciji za uničenje partizanov. V osvobojenem Krupnju ustanovljen prvi okrajni narodnoosvobodilni odbor v Srbiji.

5. 9. — Na vzhodni fronti zavzeta Dnjepropetrovsk in Velikie Luki.

8. 9. — Nemške čete na vzhodu obkolile Leningrad.

4. 9. 1942 — Formirana 2. slov. udarna brigada Matija Gubec.

6.—9. — Napad 1. slavonskega PO, Banijske proletarske čete in delov Krajiškega proletarskega bataljona na petrolejske vrelce v Gojilu. Formirana 1. dalmatinska udarna brigada.

7. 9. 1942 — Stalin na vzhodni fronti izdal ukaz: »Niti koraka nazaj!«

Začetek septembra 1943 — Po hudih bojih v Suhi krajini in v okolici Ribnice se je okrog 200 plavogardistov — pripadnikov »kraljeve vojske v domovini« — zateklo v Grčarice. Od tu so hoteli v Dalmacijo, kjer bi se stali s četniki, operirali proti partizanom in pričakali angloameriške zaveznike. V Grčaricah so jih kot v mišnici ujele slovenske brigade in jih po tridnevni hudi borbi (od 7. do 10. septembra) uničili. Pomagala jim je italijanska artilerija, ki jo je Daki zaplenil umikajoči se italijanski vojski pri Dolenji vasi. S tem je bila plava garda majorja Novaka v Sloveniji uničena.

3. 9. — V Sirakuzi podpisano premirje med zavezniki in Italijo, v Asisu pa med Nemčijo in italijanskimi fašisti o nadaljevanju vojne.

8. 9. — Brezpogojna kapitulacija Italije.

9. 9. — Bonomi ustanovil v Rimu Komite narodne osvoboditve z vsemi antifašističnimi skupinami. Iran napovedal vojno Nemčiji.

3. 9. — Formirana 45. divizija NOVJ. — Od 6. 9. do 9. 9. osvobojeni Južni Brod v Makedoniji, Kratovo, Prilep.

5. 9. — Zavezniki vkorakali v v Luksemburg in Holandijo. SZ napovedala vojno Bolgariji.

6. 9. — Sovjetske čete vkorakale v Bolgarijo. — 7. 9. — Bolgarija napovedala vojno Nemčiji.

8. 9. — Prvi napad zloglasnih nemških raket V-2 na London.

Adaptacija stanovanj

Stanovanjska skupnost Rudnik ima v svojem sklopu več dejavnosti: gradbene usluge, kamnolom, vprega, mizarstvo in otroški vrtec. Skupaj je zaposlenih 45 ljudi, število zaposlenih pa je zlasti veliko v sezoni.

Gradbene usluge so v glavnem namenjene za opravljanje uslug hišnim svetom, izvajajo pa tudi manjša dela na območju Rudnika. Ta dejavnost je trenutno zelo razgibana, kajti v kratkem so dobili hišni sveti odobrene kredite od komunalne banke za popravilo fasad, ostrejši in tudi notranjih del. Adaptirali bodo okrog 60 stanovanj.

V delu je tudi nova kanalizacija, ki bo spajala do sedaj neurejene odtoke. Kanalizacija bo imela večji zbiralnik, oziroma čistilno napravo v novi koloniji na Rudniku s priključkom na glav-

no kanalizacijo. Rudnik Kočevje pa bo investiral asfaltiranje priključkov na glavno cesto. S tem bodo odpravili precej nesnage.

Pralnica in likalnica stanovanjske skupnosti imata tudi dovolj dela, zato bi bilo dobro, da bi se ta obrat razširil ter s tem zadovoljil vsem potrebam. Otroški vrtec na Rudniku je tudi v počitnicah zelo zaseden, v njem je tudi v letnem času preko petdeset otrok. Želja vseh je, da bi se prostori vrtca razširili in to po možnosti že do drugega leta (k stari stavbi bodo prizidali še en prostor).

Stanovanjska skupnost nudi privatnikom tudi vse vrste prevozov in razne druge usluge. Tesno sodeluje predvsem z delavskim svetom Rudnika kakor tudi z upravo, pri katerih najde vse razumevanje.

O JAMARJIH, TOBAKU, HRUŠKAH IN TIHOTAPCIH...

Reportaža iz podzemlja

Malokatero društvo se lahko pohvali s takimi uspehi kot ribniški jamarji. Čeprav je njihovo društvo še mlado, so od ustanovitve (leta 1958) do danes mnogo storili. Med največje uspehe lahko vsekakor štejejo ureditev Francetove jame in postavitev jamarskega doma ob njej, ki je prvi v Sloveniji in celo v Jugoslaviji. Toda to ni vse; v društvu vlada tudi tovarištvo, ki se krepi iz dneva v dan in raste v pravo družino, v kateri vladata vedno smeh in dobra volja. Pod dobrim vodstvom predsednika Francea Skrabca se je društvo s trdno voljo spoprijelo z delom in danes že kaže obilne sadove. V društvu je skupno 56 članov, vendar so mnogi med njimi le podporni; samih raziskovalcev je približno 25. Člani društva so napravili že več raziskovalnih akcij v jame v Veliki in Mali gori, bili pa so tudi v drugih jamah. Spustili so se v Žiglovice, Marinskovo jamo, Lipno jamo na Ostrem vrhu, Grdo jamo, Zalarjevo ter Pavletovo jamo. Dva člana sta se udeležila tudi raziskav jam Logarčka in Planinske jame v Rakovem Skocjanu. Res bogato in pestro delo! V nedeljo pa so svojim uspehom dodali še enega, pomembnega: spustili so se v brezno Tobakova hruška, o čemer govori tudi naša reportaža.

Z REPUBLIŠKO AKCIJO: NIČ!

»Glej, da prideš,« so mi dejali, »boš kaj napisal.« Nisem se branil, pa tudi, na cedilu jih nisem hotel pustiti. Sposodil sem si, kljub svoji trdosti zgornjega dela telesa, nekoliko preveliko varovalno čelado, ki mi je elegantno plesala po glavi, oblekel stare hlače in bil sem jamar od nog do glave. Drugi so bili seveda elegantnejši od mene, saj so se nekateri oblekli, kot bi šli na ples. Toda to ni bilo za dolgo, pri jami smo bili vsi enaki (naši galantni jamarji so se pred spustom v jamo namreč preoblekli), nobene razlike pa ni bilo med nami potem, ko smo se vrnili iz jame.

Slabo se je začelo... Vlak iz Ljubljane je imel pol ure zamude in potem, ko je prisopihal, je bilo naše razočaranje še večje: od vseh poslanih vabil jamarskim društvom v Sloveniji in nekaterim v Hrvaški sta prišla v Ribnico le dva iz Ljubljane, ki sta na srečo prinesla s sabo tudi precej lestev. »Naj akcija odpade? Ne! Spustili se bomo sami!« je bil enoglasen sklep devetnajstice jamarjev in enega pripravnika jamarskih večer.

● OD KOD TOBAKOVA HRUŠKA?

Na hruški ne raste tobak, to je dokazano, pa tudi na tobaku ne more biti hrušk. Verjetno tudi to, vendar nekaj bo vseeno na tem, da spravimo tobak in hruške skupaj. Ime izhaja verjetno še iz tistih časov, ko so tihotapili po teh krajih sol in tobak; tihotapci so se verjetno pri jami ustavljali ter se odpočili pod hruškami, ki so bile v bližini. Tako je tudi brezno dobilo ime po tihotapcih, hruškah in tobaku. Tobaka ni treba več tihotapiti, zato tudi »poštenih tatov« ni več, ostalo je le brezno in nedaleč od njega hruška, ki spominja na nekdanja pota tihotapskih izletnikov. To je preprosta, a verjetno tudi pravilna razlaga. Kar pa še potrjuje to trditev, je tudi drobna, drobcena hruškica tik ob breznu, katero bi lahko pokadil brez prevelikih ovir z nekaj dimi. Ta razlaga je zelo učinkovita in so jo ribniški jamarji rešili brez etimoloških, morfoloških in drugih slovarjev...

Pripravljamo se... Predsednik (ali kot mu pravijo jamarji Skrabula) prevzame vajeti. Določi udarno skupino štirih jamarjev, ki se bo spustila na dno, še prej pa določi skupino, ki se bo najprej spustila na 25 in 50 metrov ter

pomagala pri spustu. Med pripravljanjem vitla čas hitro mineva. Janez se medtem že spušča v globino, jama ga požira vase, izgubi se v temo, ki zlovesče zija pred nami. Odhaja v skrivnostni svet podzemlja, njegova varnostna vrv, na kateri je pripet z mrtvim vozlom, se počasi izgublja v globino. Kmalu doseže prvo polico in to je tudi prva relejna postaja.

Ribniški jamarji pred spustom v brezno

● DUŠANA JE STRAH

Ko sva z Dušanom hodila v hrib, mi je pripovedoval razne jamarske dogodivščine. Imel sem občutek, da je bil že v mnogih jamah in da je v teh stvareh že pravi izvedenec. Toda izkazalo se je drugače. Dušan je bil drugi na vrsti, da se spusti v globino tridesetih metrov. Bil je bled in kmalu smo ugotovili, da se boji. In res; ko smo ga začeli spuščati v jamo, je začel vpiti in preklinjati v vseh jezikih, ki so mu ostali še iz šole. Da bi bila mera še malo bolj zvrhana, sta Edi in France pri vitlu nekajkrat popustila, iz jame pa se je vsakokrat zaslišalo kričanje. »Temu bomo pregledali hlače, ko se vrne,« je dejal Joži in še sam cuknil iz steklenice nekaj požirkov brinjevečka. Sedaj pa res ne vem, ali je bil tisti brinjevec za moč ali za strah. Verjetno je bil za... kajti Joži je krepko potegnil (ne za vrv, temveč) iz steklenice.

● BREZNO POŽIRA ENEGA ZA DRUGIM

Janez je že pri petdesetih metrih, v jamo se spustita oba Ljubljana: Rado in Anton. Stopar, ki je določen v udarno skupino,

je tudi že na petdesetih metrih, kmalu se mu pridruži tudi Tone. Še malo in tudi jaz bom na vrsti... Malo negotovi občutki, a vendar prijetno pričakovanje. Iz jame prihajajo prve vesti, vitel enakomerno drsi v globino in se zopet vrača...

»Pripravi se,« mi pravi Škrabec in nekoliko pomežikne z očmi. Medtem pa že sporoči v globino: »Sedma velesila se pripravlja za naskok!« Sporočilo kmalu doseže dno.

● ORIENTACIJA V JAMI

Privežejo mi vrv in sedem na sedež vitla. Toda ne spustijo me takoj. Poslušati moram še koristno priporočilo o orientaciji v jami, katerega so »pogrunjali« ribniški jamarji. Visim nad breznom in poslušam: »Če se boš v jami izgubil, trešči nekajkrat z glavo ob zid in takoj se boš orientiral po zvezdah!« Res, ni slaba tale jamarska orientacija, še kompas ti ni treba... Ob prvem udarcu ob skalo vidiš že Severnico, ob vseh naslednjih pa že kar Rim-

svetilko in opazim čudovite sigaste kapnike, prepletene med skalami. Pritisnem se ob skalo. Mokra je. Svetilko primaknem bliže skali, zasveti se od vlage. To je torej ta lepi svet jamarjev, to čudovito podzemlje s svojimi lepotami. Splezam bolj po kolenih kot po nogah do previsa, pod katerim se brezno spet nadaljuje. Janez dvigne svetilko in na steni nad sabo opazim poleg ježasto zviti kapnikov dva makarona. Potip-ljem kapnik ob sebi in začutim v njem luknjico. »Raste«, pojasni Danilo.

● BREZNO SE NADALJUJE

Pripravljamo lestvice za spuščanje. Nad previsom, kjer stojimo, se brezno nadaljuje. Krepko pritrdimo lestve, nanje zavalimo težak kamen, delo je kmalu opravljeno in Stopar se že spušča v neznano globino. Vrv na kupu izginja. Njegova svetilka osvetljuje ob stenah vraščene kapnike, ki se leskečejo v svetlobi. Toda tudi to izgine. Zrelo brezna zagnje zopet tema. Čez dobrih deset minut zaslišimo: »Na dnu sem, brezno je premagano, lahko se spusti drugi za mano.« Kot po etru gre vesela novica proti vrhu, kjer jo sprejmejo Škrabec in ostali. Takoj dobimo odgovor, ki ga posredujejo Danilu: »Čestitamo, pogledajte za stranskimi rovi in vse narišite!«

Brezno je premagano. Na dno se spuste še Tone, Toto in Rado. Vsi ne moremo iti, preveč bi se zavleklo, že tako smo pozni. Ura je tri popoldne, prvi pa se je spustil v jamo že ob enajstih. Počasi čutimo mrz, ki prihaja od sten.

Tone se že vrača iz globine, pomagamo mu z vrvjo, kmalu nas doseže. Ves je blaten. Začne nam pripovedovati o dnu. Stranskih rogov ni, na koncu je le blato in kamenje, ves čas ob breznu pa so lepi kapniki, ki so ponekod nekoliko umazani.

● VRAČAMO SE

Vitel zopet enakomerno poje svojo pesem. Drug za drugim se vračamo na svetlo. Zunaj nas objame sonce s svojo toplino. Srknemo slivovko, da se ne prehladimo. V jamo nam jo niso hoteli poslati.

Brezno ostaja za nami, vračamo se proti Francetovi jami. V teh urah smo doživeli mnogo lepega. Postali smo prijatelji v eni sami želji, da bi naša akcija uspela. Sedaj je to končano, jama je premagana. Ostala pa bodo nepozabna doživetja in prijateljstvo. To pa je zelo veliko.

M. Maté

CESTA VČERAJ IN DANES

(V. P.) — Cesta v Ortneku dobiva vsak dan novo obliko. Črni asfaltni trak se že vije od nadvoza pri stari čuvajnici do postaje v Ortneku. Številni kolesarji, motoristi in tudi avtomobilisti že preskušajo udobnost vožnje po novem cestišču. Ni ropota, ni prahu, ni ovinkov ne strmin niti železniških prelazov.

Še vedno pa vprežni vozniki niso zadovoljni s cestnimi priključki, ker so zaradi dvignjenega cestnišča postali prestirni in živina pri težkih tovorih ne zmore strmine. Še bolj nerodno bo v deževnih dneh in pozimi. Priključke bi morali nasuti do višine ceste.

Razvoj rekreacije pri SGP »Zidar«

Tudi za letošnje delavske športne igre se športniki kolektiva SGP »Zidar« dobro pripravljajo, ker se bodo potrudili, da obdrže prehodni pokal kot lanskoletni prvaki delavskih športnih iger sindikal-

nih podružnic občine Kočevje. V kolektivu skrbe predvsem za rekreacijski in razvedrilni šport v prijateljskih srečanjih. Iz teh iger potem izbirajo boljše športnike v raznih panogah za sestavo reprezentanc kolektiva za vsa koleletne športne igre gradbincev. Na vseh gradbiščih SGP »Zidar« so urejena rekreacijska igrišča.

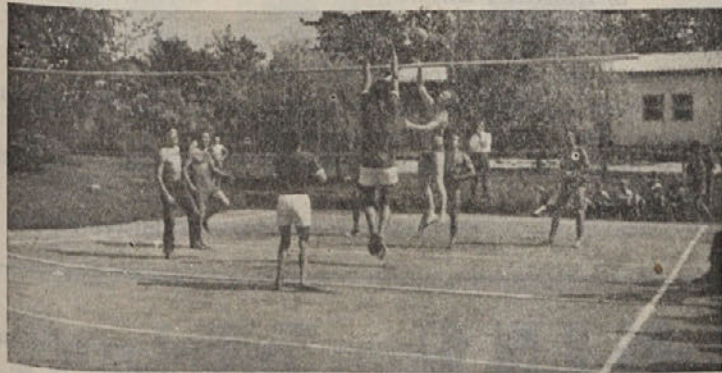
Prvič so bile v tem letu v nedeljo, 18. avgusta, športne igre kolektiva s srečanjem moštev SGP »Zidar« gradbišč Ljubljana, Reka in Kočevje. Pomerili so se v šahu, odbojki, balinanju in streljanju. Kočevje je doseglo 120 točk, Ljubljana in Reka po 70 točk. Razveseljivo je to, da je v tekmovanju sodelovalo nad 75% delavcev.

V nedeljo, 25. avgusta, so bile v Kočevju prijateljske tekme s kolektivom SGP »Pionir« iz Novoga mesta. V keglanju in balinanju so zasedli prva mesta Novomeščani, v odbojki pa domačini.

Ta tekmovanja so bila preizkušnja za sestavo reprezentance kolektiva »Zidar« za »Športne igre gradbincev«, ki bodo v Mariboru od 31. avgusta do 1. septembra 1963.

V nedeljo, 25. avgusta, so bile v Kočevju prijateljske tekme s kolektivom SGP »Pionir« iz Novoga mesta. V keglanju in balinanju so zasedli prva mesta Novomeščani, v odbojki pa domačini.

Ta tekmovanja so bila preizkušnja za sestavo reprezentance kolektiva »Zidar« za »Športne igre gradbincev«, ki bodo v Mariboru od 31. avgusta do 1. septembra 1963.

SGP Zidar: SGP Pionir (N. m.) V odbojki so zmagali domačini

Celje I. najboljša ekipa traktoristov

(Nadaljevanje s 3. strani)
mladinci ter najboljši orač (Trajber iz ekipe Maribor II) so prejeli tudi denarne nagrade, vsi tekmovalci in ekipe pa še pismena priznanja.

POVABILO NA BLIŽNJO PROSLAVO

Med poslovnim kosilom, na katerem so bili prisotni tekmovalci, podpredsednik republiške gospodarske zbornice tovariš More, predstavnik KIS, več predstavnikov Glavnega odbora Ljudske tehnike Slovenije, ki je organizirala letošnji festival kmetijskega in gozdarskega strojništva, predstavniki okrajne gospodarske zbornice in zastopniki občinskih organov in organizacij, je predsednik občinske skupščine Kočevje Drago Benčina pozdravil prisotne, čestital tekmovalcem in vse povabil na proslavo 20-letnice Kočevskega zbora, ki bo letel v začetku oktobra v Kočevju.

Predsednik pripravljalnega odbora festivala in direktor KGP Kočevje inženir Savo Volk pa je poudaril, naj bi v bodoče tekmovali traktoristi ne samo v oranju, spretnostni vožnji in teoriji, ampak tudi v boljšem pridelku, kar

je tudi končni cilj takšnih tekmovanj. Obžaloval je tudi, da festival ni obiskalo več zastopnikov kmetijskih gospodarskih organizacij, saj bi se ob takih priložnostih najlaže pogovorili o dosedanjem delu, uspehih in težavah ter o načrtih za prihodnost.

V imenu kmetijskih in gozdarskih strojnikov se je organizatorjem, prirediteljem in gostiteljem zahvalil Matevž Remžgar, traktorist iz KP Barje, ki je tekmoval za ekipo Ljubljana I.

Jože Primc

KRAVE REKORDERKE

Na obratu KGP v Kočarjih imajo 90 frizijk, ki dajejo dnevno 400 do 500 litrov mleka. Mleko vsak dan odvažajo z avtomobilom v Kočevje. Na obratu je zaposlenih pet živinorejcev. Krma letos dobro kaže, vendar bo silaže letos manj kot lani.

V obratu v Knežji lipi gojijo sivorjavo pasmo. Povprečje mleka od ene krave dnevno je sedem litrov in pol. Imelj pa so tudi krave-rekorderke, pri katerih je znašalo dnevno povprečje 25 l. Vso molžo opravijo ročno.

VELIKE POLJANE

(V. P.) — Na zboru volivcev v nedeljo so se Poljanci hudovali na cestno podjetje, ker jim je pustilo cesto iz Ortneka do »Jožlovega pruha« razorano in neurejeno, da se morajo vozniki na tem delu stalno jeziti zaradi težke in nevarne vožnje. Čestno podjetje, ki je pri gradnji ceste uporabljalo to pot, naj bi jo spet uredilo, da je nalivi v deževnih dneh ne bi še bolj uničevali.

Ugotovili so tudi, da dela pri ureditvi pokopališča lepo napredujejo. Če bodo imeli dovolj denarja, bo do 1. novembra urejeno. Da pa bi bilo pokopališče do roka res urejeno, so se Poljanci obvezali, da bodo prispevali še toliko lesa in gotovine, kolikor bo še potrebno.

KOPALIŠČE

(V. P.) — Kopališče v Ortneku je končno dograjeno. Čeprav je za letošnjo sezono že malo pozno, smo vendarle ponosni na novi športni in turistični objekt. Je skromen in praktičen, predvsem zato, ker je v bližini igrišč in stanovanjskih hiš.

PRVI DAN RIBNIŠKEGA FESTIVALA so se zgodile v Ribnici tri pomembne stvari. Otvoritev slikarske razstave, otvoritvena predstava v letnem gledališču in otvoritev kavarnice v gradu. Ob enajstih dopoldne je bilo že vse nared, tudi otvoritveni trak in škorje na krožničku. Še v soboto so vsi zatrjevali, da otvoritve ne bo, ker so imeli obrtniki še veliko dela, toda pritiskali so in s tem potrdili govorice, da, če bi že lani nekaj dni tako delali kot zadnji teden, bi bila kavarna gotova že tedaj.

Otvoril je sekretar ObK ZK France Debeljak, ki je poudaril, da se po dolgotrajnih in mučnih porodnih krčih vendarle rojeva malone zgodovinska ribniška kavarna. Sedaj, ko jo imamo, naj služi v zadovoljstvo gostov in gostincev...

Urban z Ribnce

Jou, zdaj se je pa n'bralu tülku stvari, de sam ne vaim, kej b' z'čjeu. Samu pomislite: z'čjeu se je festival, otrpl' so ano razstavo slik in kavarno, ku n'lašč z' festival je pa pred kratk'm spjet z'čjeu prmankovat krüha. N' vaim, če ima tu kaj vjeze s festivalam, jest mislm, d' jo useanu ima. Člouk je prsilen šparat, ku u pekarn' žje ob enajstih dopoudan naj krüha, tist', k najso čistu iz Ribnce, pa tüd' ne buodo hodil' u Ribnceo zmjeraj takrat, ku pjek' spjačejo krüh.

Od us'h festivalsk'h prireditu se m' je dozdej narb'l dopala otvoritu kavarne u grad'. Tu je blu pa žje toku l'pu, d' kaj tacga še zljajpa naj's'm vidu. Toku misljo majnde tüd' gostinc', pa so kavarno prec drug dan spjet z'prl' (praujo, d' imajo obrtnik' nuotr še anu dajlu), zdaj jo pa usak večer malu odprejo, tok d' je usak dan spjet otvoritu kavarne. Majnde p s' tüd' praujo, da ne smajmo z'prav't us'ga dnarja u kavarn' k' pol njab' imajl' z' ustopnee z festival.

Kokr so kavarno doug cajta packal', je pa lajpa. Nekatjer' praujo, de je premajhna, jest pa rjačem samu tu, de je bla z' tiste cajte, ku so n'rjedl' načrte in so jo z'čjel' dajlat, dovolj velika. U t'h laj't'h pa se je Ribncea povječala, l'di je dost' več in več dnarja imajo, je pa sevajda premajhna. Prouz'prou premajhna b bla kej drgej, mi smo pa Ribnčanje, pa naj vrag, d' jo njab znal povječat kulkr buo potrajbn, saj smo še cjerku.. Samu zdaj polajt' buo malu težku, k' ne nuosmo rjekleu, pozim' jo buomo pa žje. De jo buomo povječal', pa sevajde nūcamo rjekleu, de ih buomo polužl' okul nje, drgač ne buomo vajdl', küllu smo jo r'zjerl'.

No, najkaj dni pred festivalam so nam pa žje dal' vajd't kaj buomo gljedal' med festivalam, z'stave so obajsl' pa glih en dan praj. Pol med predstavo, ku smo šl' v'n, je bla pa n' most' še zmeraj tista miza, kjer so karte trgal', tok de s'm žje mislu, da je trajba tüd za v'n kaj plačat.

Igra se nam je us'm strašnu dopala, posjebnu pa tist'm mulcam, k' so se drajnal' okul uodra po štajngah, de so kar med igrauce rinl'. Jest sam ne vaim, koku so smrkouc' pršl' nuotr, de so poltaj motil' igrauce in gledauce. Tista mularija po muje prou n'č ne paša u teatr, naš lajp' festival pa nam bou u očajh gostu lohku v's popackala, k' s' buodo misln', de še rjeda ne znamo narest, pa puščamu otroke n' festival. Otrroc so tüd' tülku s hudiča, de žje popoudne splajza n' drevu, da ja njab' kaj zemudu, pol med predstavo z'čne pa tül't gor u vajah, de člouk ne vaj, kaj b' poslūšou...

Urban

V ZAPORU

V zaporu se srečata nekdanja sošolca.

- Kaj si napravil, da si tukaj?
- Trgovino z urami sem odprl, pa sem prikrival promet in so me zašili. Kaj si pa ti naredil?
- Jaz sem tudi odprl trgovino.
- S čim?
- S sekro.

GRMADA

(V. P.) — V soboto zvečer je bila Grmada slavnostno razsvetljena. V pozni uri so turisti peš in z motornimi vozili spešili v njen dom. Tam so se poslovili od predsednika Turističnega društva Grmada Kazimirja Grguriča, ki odhaja na novo službeno mesto. V štirih letih, kar je bil predsednik TD, je veliko napravil za razvoj turizma v našem kraju. Ko se je ta prelepi večer poslavljajal od nas, je poudaril lepoto naših krajev, ki ima odlične pogoje za še večji razvoj turizma, ter zaželel, da bi nam uspelo pritegniti še več turistov. In ko smo v prelepi noči stali pred domom in gledali razsvetljeno ribniško in dobro poljsko dolino ter nešteto luči po slemenskih vaseh, smo sklenili, da moramo Grmado v 7-letnem planu usposobiti v veliko turistično področje, za kar ima vse možnosti...

ta teden za vas

KOČEVJE

V Puli sta se poročila: Rački Slavko, kovinostrugar iz Kočevja, Trg 3. oktobra 9, star 20 let in Zupanc Nada, gosp. pomočnica iz Kočevja, Kolodvorska 9, stara 17 let.

Rodila je: Sever Angela, gospodinja iz Zeljn 15 — dečka.

V Varaždinu je rodila: Šafec Barica, uslužbenka iz Kočevja, Tomšičeva 1 — dečka.

Umrli so: Godeša Jakob, upokojenec iz Primožev 5, star 63 let; Hegler Gita, otrok iz Rapljevega 3/a, stara 7 mesecev.

V Ljubljani sta umrla: Korotaj Franjo, delavec iz Kočevja, Trg svobode 10, star 40 let in Lakner Anton, Delavec iz Primožev 2, star 41 let.

DOBREPOLJE

Umrli so: Grandovec Frančiška, kmetovalka iz Ceste 24, stara 80 let; Šporer Frančiška, preužitkarka iz Hočevja 15, stara 80 let; Gačnik Frančiška, kmetovalka iz Ceste 36, stara 69 let; Erčulj Marija, kmetovalka iz Zagorice 16, stara 73 let.

Poročili so se: Zakrajšek Jožef, kmečki delavec iz Ponikev 12, star 28 let in Kastelic Kristina, kmečka delavka iz Zagorice 12, stara 25 let; Gržinič Feručo, šofer iz Ponikev 76, star 24 let in Sakšida Danica, krojačica iz Ponikev 76, stara 27 let.

DOLENJA VAS

Rodila je: Češarek Julijana, gospodinja iz Dolenje vasi 31 — dečka.

Poročila sta se: Punčuh Jože, obratni inženir iz Brezja 26, 28 let in Vesel Zofija, predmetna učiteljica iz Goričice vasi 59, 27 let.

Umrli je: Merhar Jože, kmetovalec iz Dolenje vasi 64, 82 let.

KOSTEL

V novomeški bolnišnici je umrla Marija Bauer, gospodinja iz Grivca 10, 52 let.

LOŠKI POTOK

Poročila sta se: Viktor Šulin, trgovski poslovodja iz Nové Gorice, 25 let, in Milena Lavrič, kuharica iz Retij 119, 21 let.

ČESTITKA

Gragemu očku Petru Tkalčiču iz Brezovice pri Starem trgu ob Kolpi iskreno čestitam za 61. rojstni dan ter mu želim, da bi ga čim lepše praznoval v krogu domačih. Ostalim pa lep pozdrav. — Sin Stanko, v. p. 4466-15, Skopje.

PRODAM

Ugodno prodam motorno kolo »Dunavija« 125 ccm, Koteks, Kočevje.

RAZPIS

Stanovanjska skupnost razpisuje mesto

t a j n i k a

Osebnih dohodkov po pravilniku.

Nastop službe takoj.

PRODAM

Ugodno prodam spalnico iz mehkega lesa. — Naslov v upravi Novic.

PRODAM

Dobro ohranjeno kuhinjsko pohištvo prodam. — Pucelj Heda, Goriča vas 18.

KUPIM

Stanovanje v Kočevju kupim. — Naslov v upravi Novic.

ZAPOSLITEV

Starejšo žensko — upokojenko sprejemem začasno za varstvo otroka ter ostala gospodinjska dela. Vprašajte na upravi Novic.

SLUŽBA

Gostišče pri kolodvoru v Stari cerkvi sprejme v službo natakario, lahko tudi začetnico. Nastop službe takoj ali po dogovoru.

IZGUBLJENO

23. t. m. sem izgubil v Kočevju od železnice do Pekarne denarnico z dokumenti. Najditeja prošim, da mi vrne dokumente, denar pa naj obdrži. Mikulič, Gorjenje.

PREKLIC

Podpisana preklicujem trditve o Danici Fugina iz Stalcerjev 4, ker niso resnične.

Ožbolt Tončka,
Stalcerji 4

ZAHVALA

Ko mi je lani avgusta pogorela hiša, me je močno prizadelo, razveselil pa me je prisrčen izraz pripravljenosti za pomoč v nesreči, ki so ga pokazali vaščani. V dobrem letu mi je ob pomoči vaščanov ter podjetij uspelo na novo urediti uničeni dom. Želel bi izraziti najtoplejšo zahvalo za denarno, materialno in moralno pomoč v nesreči prav vsem prijateljem, ki so mi pomagali. Predvsem se zahvaljujem za izdatno pomoč posestvu Snežnik iz Kočevske Reke, Gozdni upravi Grčarice, Inlesu, ljudem iz Grčarice in Loškega potoka ter vsem, ki so mi kakorkoli pomagali. — Šega Anton, Grčarice.

NOŽ V HRBET

Na veselničnem prostoru v nedeljo je okrog pol noči prišlo do prerekanj. Sodelovali so domači fantje in nekaj delavcev pri Sloveniji ceste. Precej časa je izival sedemnajstletni C. S., delavec pri Sloveniji ceste. V pretepu, ki se je nato razvil, je nenadoma dobil nož v hrbet Janez Sobar (23) iz Prigorice. Ranjenega so takoj odpeljali v bolnišnico. Menijo, da je bila to načrtna akcija, ki je imela svoj izvor še v prejšnjih medsebojnih obračunavanjih. Vsi vaščani so se zgražali nad takim načinom urejevanja sporov, posebno še zato, ker jo lahko tudi nedolžen človek pri tem izkupi. — Poizvedbe so še v teku, osumljena pa sta dva delavca pri istem podjetju.

JEEP V MOPED

V ponedeljek dopoldan je Milan Bojc, šofer iz Dolenje vasi, po-

Razpis

Odbor za gradnjo doma telesne kulture Kočevje sprejme za takojšnjo zaposlitev

a) UPRAVNIKA DOMA

b) HIŠNIKA DOMA

Družinska stanovanja v domu so zagotovljena.

Osebnih dohodkov po pravilniku uprave doma.

Pismene ponudbe pošljite najkasneje do 20. IX. 1963 odboru za gradnjo doma telesne kulture Kočevje.

V prošnji naj bo kratak življenjepis in navedba dosedanjih zaposlitev.

Tajništvo odbora

KINO

KOČEVJE: 30. avg. in 1. septembra ameriški barvni film »Clovek z zlatim pasom«, 2. in 3. septembroslovanski film »Lady Machbeth«, 4. in 5. septembra švedski film »Mein Kampf«, od 6. do 8. septembra španski barvni film »Mati, poslušaj mojo pesem«.

RUDNIK: 29. in 31. avg. ameriški barvni film »Rio Bravo«, 1. in 2. septembra jugoslovanski film. »Kozara«, 4. in 5. septembra ameriški film »Tajni družabnik«, 7. in 8. septembra angleški film »Betonka džungla«.

RIBNICA: 31. avg. in 1. septembra zah.-nemški barvni film »Med časom in večnostjo«, 7. in 8. septembra sovjetski barvni film »Ljudje na mostu«.

SODRAŽICA: 31. avg. in 1. septembra sovjetski film »Iskal sem Auriko«, 7. in 8. septembra sovjetski barvni film »Špijon«.

VELIKE LAŠČE: 31. avg. in 1. septembra jugoslovanski barvni film »Stirinajsti dan«, 7. in 8. septembra italijanski barvni film »Tosca«.

STARA CERKEV: 31. avg. in 1. septembra francoski barvni film »Tihi Don«, III. del.

LOŠKI POTOK: 1. septembra francoski barvni film »Žena in njena igračka«, 8. septembra italijanski barvni film »Ne pozabi me«.

DOBREPOLJE: 31. avgusta in 1. septembra francosko-italijansko-japonski film »Kdo ste vi, mr. Sorge?«, 4. septembra sovjetski film »Čisto nebo«, 7. in 8. septembra francoski barvni film »Gr-

pravljaj nad vorišču moped. Da bi ga preizkusil, je zapeljal na cesto. Približno na sredi ceste se je sklonil in prisluškoval delovanju motorja. Tedaj je izza nepreglednega ovinka pripeljal vojaški jeep, ki zaradi ozke ceste ni mogel preprečiti nesreče. Mopedist je dobil hujše poškodbe na roki in so ga odpeljali v bolnišnico.

RAZGRETA PRETEPAČA

V nedeljo okrog 22. ure je prišlo v gostilni Pri Ribničanu v Ribnici do pretepa med bratrančema Francetom Arkom in Jožetom Maršetom iz Dolenjih Lazov. Pretepača sta se pri svojem opravilu tako segrela, da sta slekla srajci. Z dobre pol ure trajajočim pretepom sta nudila gledalcem obilo užitka, vendar so bili nekateri mnenja, naj bi taka »družinska« obračunavanja ohranila za primernejše mesto kot je gostinjski lokal...

bavi vitez«.

PONIKVE: 5. septembra sovjetski film »Čisto nebo«.

BROD NA KOLPI: 31. avgusta in 1. septembra ameriški barvni film »Vremetar«, 7. in 8. septembra francoski film »Natali«.

PREDGRAD: 31. avgusta in 1. septembra ameriški film »Polkovnik in jaz«, 7. in 8. septembra ameriški barvni film »Doživljaj detektiva Sama Baseta«.

Spored RTV Ljubljana

VSAK DAN: poročila ob 4.05, 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 17.00, 19.30, 22.00. Pisan glasbeni spored od 4.00 do 8.00.

SOBOTA, 31. avgusta: 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji — 9.10 Lepe melodije — 10.15 Pojo zabavni zbori — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.15 Od popevke do popevke — 13.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 18.45 Novo v znanosti — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Po domače... 21.00 Za konec tedna — ples.

NEDELJA, 1. septembra: 8.00 Mladinska radijska igra: A. Milne-Stanovnik: Tri o medvedku Puju — 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, I. del — 10.00 Se pomnite, tovariši... France Bevk: Pa smo le dočkali — 11.50 Tisoč pisanih taktov za dober tek — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, II. del — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 15.15 Glasbene razglednice — 20.00 »Pod lipco zeleno...« Številnim zvestim poslušalcem narodne in domače glasbe.

KRAJE MOPEDOV

Zadnje čase so v Ribnici že nekajkrat zmanjkali ljudem mopedi, pri čemer ima največ zaslug do- raščajoča mladina, ki je potem z njej preizkušala svoje motorističske sposobnosti. Seveda lastnik ni dobil mopeda več v takem stanju kot je bil prej... Mladinci se vse premalo zavedajo, kakšne nesreče lahko povzročijo s takimi dejanji; pa naj se ponesrečijo pri mi ali pa povzročijo nesrečo pri drugih uporabnikih cest! To je obenem tudi dobra šola za lastnike mopedov in drugih prevoznih sredstev, da posledaj ne bodo več puščali svojih vozil nezaklenjenih.